Է. ՏԱՐԻ 1880 — ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 16 ԱՀԵԿԱՆ 4382 — Հ. Տ. 23 ԱՊՐԻԼ 1890 — Ն. Տ. 5 ՄԱՅԻՍ 1890 — ՀԻՃՐ. 16 ԲԱՄԱ. ԱՆ 1307 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՆՁԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خانده آره‌ولك غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du Journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԻՆՆԵՐԸ ԱԳԻՐՈՒԹԻՒՆ,

Կ. Պոլսոյ համար	160
» »	80
» »	40
Գաւառաց »	200
» »	100
Օտար երկիրներու	56
» »	28

Դիմ. բոլոր գրութիւնք եւ դրամական ծանրոց Խմբագրութեան վրայ եւ խմբագրական գրութիւնք եւ նամակ կամ դրամ հասցէի եւ յղուիլ

Les annonces sont reçues AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 23 ԱՊՐԻԼ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԼԵԶՈՒ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԱԶԴԵՑՈՒԹԻՒՆ

Ֆէս-ի մէջ կը կարդանք, 29 ապրիլ.

«Բարեգործական մեծ վաճառականներ մը տեղի պիտի ունենայ այսօր և վաղն ի Նպաստս մեր ֆրանսական վարժարանաց յԱրեւելս։ Բայտնի է թէ այս վարժարանք, թուով իբր 600, աւելի քան 50,000 աշակերտ կ'ընդունին ամեն ցեղէ, ամեն կրօնէ և ամեն ազգութենէ։ Ասոնց ամենքը ֆրանսերէն կը սովրին, և ֆրանսական հայրենասիրութեան զգացման մէջ կը կրթուին ի ձեռն մեր միսիոնարաց եւ մայրապետաց։ Անտարակոյս լաւագոյն միջոցն է այս՝ համայն Արեւելից մէջ ֆրանսական ազդեցութիւնը տարածելու և ժողովրդականացնելու համար։

«Այս գործ ուրիշ եկամուտ չունի բայց եթէ կամաւոր նպաստներ և այս վաճառականդէսին հասոյթն, որ տեղի կ'ունենայ Նալէ Փէրիկոռի ապարանքին մէջ, ի Սէն-Տոմինիք փողոց, թիւ 39։»

Այս ձեռնարկութիւնը պէտք չէ շփոթել ֆրանսերէնի տարածման նպատակաւ վեց-եօթն տարիէ հետէ կազմեալ Ֆրանսական Ընկերակցութեան հետ։ Այս Ընկերակցութիւն աշխարհական ձեռնարկութիւն մ'է, և թէպէտ ֆրանսացի կրօնաւորաց ու կրօնաւորուհեաց կրթական գործն ալ կ'օժանդակէ, բայց առաւելապէս աշխարհական մնօք կը սատարէ Արեւելից մէջ ֆրանսերէնի տարածման։ Առանց կրօնական խարութեան ամեն ազգաց վարժարաններուն կ'օգնէ՝ հաստատելու համար ֆրանսերէնի դասախօսութիւն, և ուր որ կայ՝ բարւոքելու և զօրացնելու համար նոյն ուսումն։ Անցեալ օր նշանակած էինք թէ հայ-հռոմէական հասարակութեան վարժարանաց «Ֆրանսական Ընկերակցութեան» կողմէ դրամական նպաստք կը տրուին։ Անկէ ի վեր հաղորդուած է մեզ թէ յունական վարժարանք եւս նոյն Ընկերակցութենէն նպաստ կ'ընդունին նոյն նպատակաւ։ Հայ ազգին ստուար մեծամասնութեան վարժարանք եւեթ զուրկ կը մնան։ որովհետեւ ազգային կրթական իշխանութիւնք պէտք եղած դիմումները չեն ըրած, և չեն հաղորդած կարեւոր ծանօթութիւններն, որոնցմէ այդ բարենպաստակ Ընկերակցութեան վարիչք անշուշտ գոհութեամբ պիտի իմանային թէ հայ ազգին մեծամասնութիւնն ո՛չ նուազ փափաքող է այն պատուական լեզուին ուսումն ըստ կարի յառաջացնելու իւր վարժարանաց մէջ, և թէ ուրեք ուրեք դրամական միջոցներու անբաւականութիւնն եւեթ արգելք է իւր բաղձանքն իրագործելու։ Այսպիսի տեղեկութեան մը հետ ճշդրիտ վիճակագրութիւն մը մայրաքաղաքիս և գաւառաց հայ վարժարանաց թուոյն, աշակերտաց քանակութեան և աւանդեալ ուսմանց յայտագրոյն վրայ՝ մեծապէս օգտակար կրնար լինել, ֆրանսերէնի ուսուցման նպատակաւ ամեն տարի ֆրանսական ազգին սիրով նպաստած դրամական միջոցներէն բաժին մը հանելու համար արեւելեան այս կարեւոր տարրին։ Այս կէտը կեդրոնական և գաւառական իշխանութեանց ուշադրութեան կը յանձնարարենք յատկապէս։

Իսկ ֆրանսացի միսիոնարաց և միսիոնարուհեաց կրթական գործն այն պիսի ձեռնարկութիւն մ'է որուն հետ ո՛և է կապ չունենալ նախամեծար է միշտ, քանի որ անոնց նպատակն ո՛չ թէ լեզու և գիտութիւն սովրեցնել այլ իրենց կրօնը տարածել է։ Ուրեք ուրեք ազգային վարժարանաց անդոհացուցիչ վիճակն արդարեւ հայ արքայքն այդ օտար հաստատութեանց յանձնելու փորձած է հայ ծնողքներ։ Բայց այս պարագային մէջ եւս դարձեալ Հայք կը տուժեն։ Դատը գիւղէ կը հաղորդուի մեզ թէ տեղւոյն Ֆրէբրներու վարժարանին մէջ 100 ի չափ հայազգի տղայք կան և 70 ի չափ յոյն, թէ այս յոյն աշակերտաց ամենքն ալ յունարէն կը սովրին, մինչ այնչափ հայ աշակերտաց մէջէն հազիւ երեքն հայերէն դաս կ'առնուն։ Այս է սովորաբար հայ աշակերտաց վիճակն օտար հաստատութեանց մէջ։ Իրենց կրօնին հետ իրենց ազգային լեզուն եւս կորուսանելու վտանգին կ'ենթարկին։ Բայց նաեւ անուրանալի է թէ մէկ երկու օտար լեզուներ քաջ ուսնիլ հայ պատանեաց համար կենսական պէտք մը դարձած է ժամանակիս յառաջդիմական և տընտեսական բուռն մրցմանց բերմամբ, և մեր տղայքն զգուշացնելով հանդերձ օտար վարժարաններէ, ակներեւ է թէ օգտակար ճանչուած օտար լեզուներն ըստ կարի խնամով աւանդելու համար ո՛չ մէկ միջոց զանց պէտք է ընենք։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ

Աւստրիոյ և Հունգարիոյ առեւտրական նախարարք ապրիլ 29ին օրինագիծ մը մատուցին Փէշթայի և Վիեննայի խորհրդարաններուն, առժամապէս կարգադրելու համար առեւտրական յարաբերութիւնները Թուրքիոյ հետ, որուն առեւտրական և ծովային դաշնագիրն Աւստրիոյ հետ՝ 1862 մայիս 22ին կնքեալ, 1890 յուլիս 5ին կ'աւարտի։ Վիեննայի և Փէշթայի կառավարութիւնք այս դաշնագրոյն առժամանակեայ երկարաձգման արտօնութիւն կը խնդրեն։ 1862ի դաշնագիրը կը տարածուէր Թուրքիոյ եւրոպական, ասիական և ափրիկեան ամեն երկրաց վրայ և Վեհ. Սուլթանին գերիշխանութեան ենթարկեալ ամեն պետութեանց վրայ։ Անկէ ի վեր քաղաքական կացութիւնը մեծապէս փոխուած է, և նոր բանակցութիւնք հարկաւոր եղած են։

1862ի դաշնագրով հաստատեալ սակագինը (թարիֆա) կը տրամադրէր ցայսմայր 8% մաքսի Թուրքիա մուծեալ ապրանաց արժէքին վրայ։ Բայց գնահատութիւնք կը տարբերէին ըստ պետութեանց, այնպէս որ նոյն տեսակ վաճառք՝ առաքման տեղւոյն համեմատ՝ յոյժ անհաւասար մաքսեր կը վճարէին։ 1883ին Բ. Դուռը ֆփափաք յայտնեց որ համաձայնութեամբ միօրինակ սակագին մը դրուի ամեն երկրաց համար, հատի և չափու վրայ հաստատեալ։

Ն-յէ Ֆ-յէ Փէ-է, իւր ապրիլ 29ի խմբագրականաւ, այս խնդրոյ վրայ խօսելով, կ'ըսէ թէ Աւստրիա-Հունգարիա սիրով պիտի հաւանէր այս առաջարկութեան, թէեւ այն պատճառաւ սակաւագոյն զգալի յաւելումը յառաջ գայ։ Բայց Օսմ. Կառավարութիւնն անձնիւր Պետութեան հետ առանձինն կը բանակցի։ Պետութեան մը հետ վաճառաց դասակարգութիւնն որոշելէ յետոյ, հաւասարութեան համար նոյն դասակարգութիւնը միւս ամեն Պետութեանց հաւանութեան ներկայացնել հարկ կը լինի, որով բանակցութիւնք յոյժ կ'երկարին։ Աւստրիա-Հունգարիոյ հետ բանակցութիւնք սկզբամբ աւարտած են, բայց մանրամասնութեանց վրայ բանակցութիւնք ամեն Պետութեան հետ միանգամայն պէտք է կատարին։ Այս պատճառաւ առաժամանակեայ կարգադրութիւն մը հարկաւոր կը դառնայ։

Աւստրիոյ և Հունգարիոյ նախարարք, իրենց խորհրդարաններուն դիմելով, բացատրական գիր մը մատուցած են, որով կը զգացնեն թէ Թուրքիոյ, Պուլկարիոյ և Եգիպտոսի հետ զատ զատ առեւտրական դաշնագրեր կնքելի հարկ պիտի լինի, և կ'ըսեն.

«Պերլինի դաշնագրոյն 8րդ յօդուածով, Պուլկարիոյ հարկատու իշխանութիւնը պարտաւորեալ է պահպանել քաղաքական և առեւտրական կացութիւնն որ Բ. Դրան հետ Տէրութեանց կնքած առեւտրական դաշնագրերով հաստատեալ է, և տարբեր պայմանաց մէջ Բ. Դրան կնքած նոր պայմանագրութիւնք օրինական ոյժ չեն ունենար Պուլկարիոյ համար։ Ասոր հակառակ, նոյն դաշնագրական յօդուածի երկու սկզբունքներ կը պարունակէ որոց միտ պէտք է հետեւի Պուլկարիա, օտար Տէրութեանց հետ քաղաքական-առեւտրական պայմանագրեր կնքելու առթիւ։ Այս սկզբունք են։ Մաքսային հաւասար դրութիւն ամեն Պետութեանց վաճառականութեան նկատմամբ, և փոխանցմամբ (թրանզիթով) զրկուած վաճառաց համար մաքսազերծ վիճակ։ Պերլինի դաշնագրոյն այս տրամադրութեանց համաձայն կարող ենք և պարտինք Պուլկարիոյ հետ առանձին կարգադրութիւններ կնքել, երբ աւարտի Թուրքիոյ հետ մեր դաշնագրոյ պայմանաժամն։ Անգլիա, որուն Թուրքիոյ հետ դաշնագիրը մերինէն յառաջ վերջացաւ (1890 մարտ 1ին), 1889 դեկտ. 31ին հակիրճ կարգադրութիւն մ'ըրաւ, որ մինչև 1891ի կամ 1892ի սկիզբը պիտի տեւէ։

«1879 օգոստ. 7ի կայսերական Իրատէին համաձայն, Եգիպտոսի Խեդիվն արտօնեալ է օտար երկրաց հետ առեւտրական և ծովային պայմանագրեր կնքելու, որք Բ. Դրան հաւանութեան չեն ենթարկուիր։ Ցորչափ չեն կնքուած այնպիսի պայմանագրեր, Բ. Դրան կնքած առեւտրական դաշնագիրք վաւերական են նաեւ յԵգիպտոս։ Նեզոսի հովտին հետ մեր վաճառականութեան մասնաւոր չահուց պաշտպանութիւնն հարկ կը դնէ մեր վերոյ՝ ընդունիլ եգիպտական կառավարութեան խնդիրքն և յատուկ պայմանագիր մը կնքել Եգիպտոսի հետ։»

Ինչպէս կ'երեւի այս նախարարական յայտարարութենէ, Աւստրիոյ-Հունգարիոյ կառավարութիւնը կը պատրաստուի բանակցութեան մտնել Պուլկարիոյ և Եգիպտոսի հետ, առեւտրական և ծովային ուրոյն պայմանագրեր կնքելու համար, թէեւ միւս կողմէ կը շարունակէ բանակցութիւնները՝ Թուրքիոյ հետ վերջացող դաշնագրոյն տեղ նոր մը կնքելու համար։ Անգլիա, Պուլկարիոյ հետ առեւտրական պայմանագիր մը կնքելու փութալով, ճամբայ բացած է Վիեննայի կառավարութեան՝ որ Ռուսիոյ և Ֆրանսայի կառավարութեանց նման խնդիր չունի պուլկարական իշխանապետութեան քաղաքական վիճակին դէմ։ Կարելի է Իտալիա եւս Անգլիոյ և Աւստրիոյ օրինակին հետեւիլ։ Կանաչ Տետրակը վճռապէս կ'ապացուցանէ թէ Պ. Քրիսփի հակառակ չէ Պուլկարիոյ քաղաքական այժմու դրութեան։

ՊԱԼԿԱՆԵԱՆ ԴՈՒՌԵՐ

Պելժ հրապարակագիր և անտեսագէտ Պ. Էմիլ տը Լավլէյ, որ մասնաւորապէս արեւմտեան Եւրոպիոյ գործոց վրայ շատ գրած է, նամակ մ'ուղղելով Սոֆիայի Պ-էլ-էդ անուն ֆրանսերէն թերթին, ջերմապէս կը քաջալերէ Պուլկարները պայքարեան դաշնակցութեան խորհուրդն իրագործելու, և առ այս իրրեւ առաջին քայլ կը յորդորէ զանոնք առաջարկներ ընել Սերպիոյ։ Կը յիշեցնէ թէ Սերպիոյ խնամակալ Պ. Ռիսթիչ ոչ շատ յառաջ ջերմագոյն ջատագովներէն մին էր սոյն դաշնակցութեան գաղափարին։

—Սոֆիայէ կը հեռագրուի առ Թ-յէ. «Արեւելեան Երկաթուղեայ պարտատոմսերուն վաճառումը պաշտօնական ակմբոց մէջ կը նկատուի լաւագոյն վաճառումն Պերլայէ ի Կ. Պոլիս երկաթեայ գծին։ Ճշմարիտ չէ այն զրոյց թէ պուլկար կառավարութիւնը միտքը դրած է ստանձնել Պերլովա-Մուսթաֆա Փաշայի գիծն։ Որովհետեւ Պաուն Հիրշ հաւանօրէն 20 միլիոն ֆրանք պիտի խնդրէ այն գծին համար, պուլկար կառավարութիւնը կը խորհի թէ աւելի աժան կը լինի Եամպոլիէ ի Պելովա զուգահեռական գիծ մը շինել, մրցելու համար Պաուն Հիրշի գծին դէմ։»

ՇԱՏ ԲԱՐԻ, ԵԹԷ ՃՇՄԱՐԻՏ

Իտալիան կառավարական լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Հռոմայ կառավարութիւնն համաձայնելու վրայ է Փարիզի կառավարութեան հետ, որպէս զի Ուսմկերթ թագաւոր ի մասոն սեսակցի Պ. Քառնոյի հետ ի Թուրին։ Դերմանիա հաւաներ է առ այս, և մինչեւ իսկ փափաք կայ եղեր որ նոյն առթիւ Վիլհէլմ Կարլ եւս ի Թուրինս գանուի։ Մի քանի օրէ ի վեր այս մասին հեռագրաց յոյժ փութաջան փոխանակութիւն մի կը կատարի եղեր ընդ մէջ Պ. Քրիսփիի և Զօր. Ֆոն Քափրիվիի։

Կարելի է նոյն դադափարին հետ կապ մ'ունենայ Մէջէ տրուած սա լուր։

«Կայսերական հրամանաւ, Մէջի ամրութեանց շինութիւնք առժամապէս դադրեցան, և գործաւորք ճամբուեցան։»

Ֆրանսացիք ինչ կ'ըսեն արդեօք այս մին քան զմիւսն հոգեգաւրծ ծանուցմանց, որք միջազգային խաղաղութիւն ու հաշտութիւն կը բուրեն։ Մուռցուեցա՞ն ֆրանսական լրագրաց և երեսփոխանաց լեզուն, որք դեռ մի քանի ամիս յառաջ՝ չանփիր կ'արձակէին Պ. Քառնոյի գլխուն, սոսկ այն զրոյցին վրայ թէ Հանրապետութեան Նախագահն ի Պելժիա պիտի տեսակցի եղեր Վիլհէլմ Բ. Կարլեր հետ։

ԲԱՐԵԳԻՊ ՄԻՋԱՄՏՈՒԹԻՒՆ

Փեթերսպուրկէ կը հեռագրուի թէ Զարն հրամայած է կասեցնել Շմիտ հարիւրապետի գործին վրայ բացուած քննութիւնն, յորում երկու գեսպանատանց կցորդներ եւս մեղսակից կը գանուին։ Կը յիշուի թէ Շմիտ հարիւրապետ հրացանի բռնութիւնս գաղտապարտուած է Քրանդիտաի բերդին պաշտպանութեան յատակագիծի մէկ կամ երկու օտար դեսպանական կցորդներու վաճառելու համար։ Եթէ Զարը չհրամայէր քննութեան կասեցումն, անհաճոյ հետեւանքներ կրնար ունենալ։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԴՈՒՌԵՐ

Ֆիորէնցայի քաղաքային խորհուրդն իւր վերջին նիստերէ միոյն մէջ առաջարկ մը քուէարկեց, որուն համեմատ պիտի մնանակցի Թրիէսթէի մէջ Ցանթէի յիշատակարանին կառուցման ծախուց։

Բազմաթիւ ունկնդիրք որք ներկայ էին նստոյն, իւրաքանչիւրք «Կեցցէ՛ Իտալիա, կեցցէ՛ն Թրէնթինօ և Թրիէսթէ»։

—Զօր. Տալ Վարմէ, պատերազմական նախարարութեան ատիրիկեան ճիւղին անօրէնն, որ այս պահուս ի Լոնտան կը կը գանուի՝ իտալեան և անգլիական ստացուածոց սահմաններն որոշելու պաշտօնով, չի յոժարիր եղեր Օրէրօ զօրավարին յանձնարարել իրրեւ հրամատար Մասաուայի զօրաբանակին, համոզուած գոլով թէ ինքն եւս նոյն դժուարութեանց պիտի ընդհարի։

—Մասուայէ վերջին լուրեր կը ծանուցանեն թէ իտալեան պատուիրակ կոմս Սալիմպէնի և Մենելիք թագաւորին զօրավար Մէշչա անցեալ շաբաթ երեկոյ ճամբայ ելած են Թիկրէ երթալու համար, խնդիրս նահանգն Հապէշաստանի, ուր Մանիկաշա Հապէշ զօրավարին հետ պիտի միանան, իտալեան և հապէշական ստացուածոց սահմանները որոշելու պաշտօնով։ Իտալեան երկրախոյզ Ընթանէլլի կոմսն եւս, որ իտալեան կառավարութեան ծառայութեան մէջ կը գանուի, Առուա գնաց։ Պ. Քրիսփի ճիգ մը կ'ընէ՝ Մենելիք թագաւորին դասալքութեան հակառակ՝ Հապէշաստանէն ըստ կարի մեծագոյն պատառ մը բրցնել յօգուտ Իտալիոյ ազդեցութեան ու վաճառականութեան։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԼՐՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Ի Փարիզ անգլեւ-ֆրանսական բարձր ընկերութիւնը մեծաւ հետաքրքրութեամբ կը դիտէ դատ մը, որ միջազգային կարեւորութիւն ունի։ Ժամանակէ մ'ի վեր ֆրանսական լրագիրք ոմանք վիրաւորիչ ակնարկութիւններ կը հրատարակէին բարձրաստիճան օտար տիկնոջ մը դէմ, որուն համար կ'ըսէին թէ Բրուսիացի լրտես մը տարբերութիւն չունի, և թէպէտ իւր մեծամեծ երեկոյթներուն դեսպանք ու ֆրանսացի պաշտօնատարք ներկայ կը գանուին, բայց անխոստովանելի նպատակաւ մը լարուած թակարդներ են այս երեկոյթք։ Տիկնոջ անունը չէր տրուած ի սկզբան, բայց ակնարկութիւնն այնքան որոշ էր որ հասկցուեցաւ թէ ամբաստանեալ տիկինն է Կոմտէսի Բէյէր, դուստր անգլեւ-գիկ հանգուցեալ Ժոսկալ Լինչի, որ զանազան արշաւանքներու մէջ նշանաւոր հանդիսացած էր Վերջին օրերս Մ-ին, Ս-ն և Փ-ին Ն-ին անուն լրագիրք յայտնել յանուանէ ամբաստանեցին զկոմսուհի Բէյէր թէ Զօր. Պուլանժէի հետ յարաբերութիւններ հաստատած է անոր պատերազմական նախարարութեան միջոցին, և ֆրանսական զօրաշանութեան (mobilisation) յատակագծերը գողցած է անկէ։

Կոմտէսին բոլոր բարձր յիշեալ երեք լրագրաց դէմ, հրաւիրելով զանոնք ապացոյց տալու, և յեսու կոչում պահանջելով, միանգամայն բացարձակ յայտարարելով թէ պատմութիւնն ստոյգ չէ, թէ ինք երբեք Զօր. Պուլանժէի սենեկին մէջ չէ գտնուած, և չէ հրաւիրած զնա իւր երեկոյթներուն։ Այս հանգամանաց մէջ, հետաքրքրաշարժ է տեսնել թէ երեք լրագիրք ի՞նչպէս պիտի ապացուցանեն իրենց ծանրակշիռ ամբաստանութիւնը։

ՓԱՆԻՃԱՑԻ ԴԱՏԸ

Սոֆիայէ կը հեռագրուի թէ զինուորական ընդհանուր դատախազն աւարտած է Փանիցա հազարապետին դէմ ամբաստանագրոյն խմբագրութիւնն, և հազարապետին դէմ մեղադրեալ կը պահանջէ, միւս ամբաստանելոց դէմ ալ ցկեանս բանի աշխատութիւն։

Դատն այսօր (երկուշաբթի) կամ վաղը կը սկսի։

ԴԻՊԻԵՐՆ Ց'ԱՔԻՐԻԿ

Զանզիպարէ ապրիլ 29 թուով կը հեռագրուի առ Թ-յէ.

«Դերմանական նաւատորմն և Վիսման հազարապետի բոլոր շոգենաւք այս առաւօտ դէպ ի հարաւ ճամբայ ելան։ Թէեւ գաղտնի կը պահեն, բայց արդէն ծանուցեալ բան մ'է թէ այդ նաւեր կ'երթան ամրակոծել Արաբաց ամուր դիրքն ի Քիլվա, որոյ վրայ՝

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻԼ ՄԱՌԻ

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԴՐԱԽՏ

ՄԱՍՆ ՁՈՒՐՈՒՐՔ

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ

Կը վերակենդանանար խթման գիշերն որ երկուքին համար ալ ազատալի եղած էր, յորում Վիլլատոն իր զաւակն հարցափորձած էր։

Ռընօտիէռ աչքերը կը կախէր այդ քահանային առջեւ, քանի որ անցեալ վաստութեանց յիշատակներն իր երեւակայութեան առջեւէն կ'անցնէին։

Այդ երիտասարդը, որուն դէմքն այնքան յայտնապէս կ'արտայայտեր ներքին սաստիկ վիշտ մը, այդ խանդակաթ նայուածքով, անոյշ լեզուաւ քահանայն, իր որդին էր։

Եւ ինք գիտէր զայս։

Երկուքն ալ, հայր և որդի, այս միեւնոյն մտածումն ունեցան։

Եւ այդ մտածումն արտայայտողը Ճօէլ եղաւ։

—Ինչո՞ւ ինձ տրուած է քու ոճիրներդ քաւել։ Ես ինքզինքս չեմ մեղքնար։ Իրաւունք չունիմ մեղքնալու, վասն զի քահանայ եմ։ Սակայն ժամեր կան յորս հոգին նեղ կուգայ իր տառապանքները պարաւնակելու։ Իմ ամբողջ մանկութիւնս դժբաղդ եղաւ քու պատճառաւդ։ Մայրս քովս չէր, զիս իր դորովանօք պատելու համար։ Այն մարդը որուն անունը կը կրեմ և որ գիտէր թէ իր որդին չեմ, չէր սիրեր զիս։ Ինչպէ՞ս պիտի կրնար սիրել, ես որ ձեր ոճրին կենդանի յիշատակն էի։ Հեռաս կոչուելեամբ չէր վարուեր, վասն զի բարի էր... և վերջի վերջոյ իր հակակրութեան յաջորդեց քիչ մը կարեկցութիւն։ Այս է ահա իմ մանկութիւնս։ Երիտասարդութիւնս ալ ասկից աւելի զուարթ չեղաւ։ Եթէ եղբօրս յարաւեւ խնամքը չըլլար, ո՞վ գիտէ թէ ի՞նչ յուսահատութեան պիտի մատնուէի։ Անոր համար քահանայ եղայ որպէս զի հիւանդներուն, տկարներուն, և ազքատներուն մէջ գտնէի ընտանիք մը զոր չեմ ունեցած բնաւ։ Ամբողջ կենացս մէջ ձեր զոհն եղայ, առաջին օրէն՝ երբ կեանք տուիք ինձ, մինչեւ այս օրս յորում, ձեր չնորհիւ, տարօրինակ և կսկծեցուցիչ կացութեան մը մատնուած եմ, գրեթէ իմ քահանայական պարտականութիւնս մոռնալու մօտ։ Ա՛հ, պարոն, զիս կը հարկադրէք ատելու, զի՛ս, զի՛ս։ Կը հասկնա՞ք։

Ռընօտիէռ, խռովեալ, կը լռէր։

Այդ ձայնը, այդ յանդիմանութիւնք, ամբողջ կեանքի մը այդ տառապանք, իր սրտին մէջ այնպիսի զգացումներ թունդ կը հանէին զորս մեռած կը կարծէր։

—Այս պատճառաւ ահա ձեզի եկայ, պարոն, կ'ըսէր Նօէլ։ Ինձ այնպէս թուեցաւ թէ, ուրիշ ամեն մարդէ աւելի, իրաւունք ունիմ ձեզ ըսելու։ «Զղջացէ՛ք։ Կորսուած էք։ Փրկութեան յոյս չի մնար ձեզ։ Զղջացէ՛ք...

Ու դուրս ելաւ։

ԺԱ

ԲԱՒՈՒԹԻՒՆԸ

Երբ Նօէլ երիցասուն մնաւ, հոն գըտաւ Անարէն որ կը խօսէր Ֆերնանտի հետ։

Մայրն անոր ընդ առաջ վազեց։

—Լացո՞ր ես։ Աչքերդ կարմիր են։

—Այո՛։

—Ուսկի՞ց կուգաս։

—Ռընօտիէռի տունէն։

—Իրեն ի՞նչ ըսելիք ունէիր։

—Ուզեցի համոզել զինքը որ զղջայ։

—Ռընօտիէռ զղջա՞ց։ Կարելի՞ բան է։

—Աստուծոյ զօրութիւնը անբաւ է։

—Կը յուսա՞ս։

—Այո՛։ Թերեւս զղջայ։

—Այն ատե՞ն...

—Խորհուրդ տուի որ երթայ ինքզինքը դատաւորներուն մատնէ։

—Այդ բանն ընելու չպիտի յօժարի երբեք։

—Ո՞վ գիտէ։

—Աժեն պարագայի մէջ, իրեն ըսի՞ր թէ իմ որոշած ժամս կը լրանար ի մօտոյ։

—Ըսի։

—Ուրեմն համբերութիւն։ Քանի տարի սպասեցի այս ժամուան, կրնամ քանի շորս ժամ ալ սպասել։

Նօէլ գնաց իր խուցին մէջ փակուիլ։

Սակայն քիչ յետոյ անկից ելաւ եկեղեցի երթալու համար։

Կուզէր աղօթել... աղօթել որպէս զի Ռընօտիէռ զղջման գար։ Ոչ թէ անոր համար որ կը գթար այդ մարդուն վրայ, այլ կուզէր իր մորը խնայել Լա Հէյնի գաղտնիքը երեւան հանելու մեղքը։ Կ'ուզէր միւնոյն ժամանակ Մրա-ա-Մօռը փրկել։

Եթէ Ռընօտիէռ զղջար, քահանայն չպիտի գործադրէր Ֆէրնանտին ըրած սպառնալիքը։ Զպիտի բաժնուէր իր մարմէն։ Եթէ Ռընօտիէռ յամառէր իր ոճրին մէջ, եթէ Ֆէրնանտ խօսէր, պիտի բաժնուէր։

Եւ ապահովապէս կենացը մեծագոյն վիշտը պիտի ըլլար այս։ Հեռանալ այդ մարմէն, զոր կորսուած էր քսան տարիէ հետէ։ Հեռանալ այն վայրկենին յորում գտած էր զնա, յաւիտենապէս բաժնուիլ անկից, զրկուիլ անոր գգուանքներէն, այլ եւս չի լսել անոր ձայնը, այլ եւս չինտառել անոր նայուածքին անոյշ խանդաղատանքը...

Եկեղեցիէն վերադարձին, սակաւ ինչ հանգարտած ըլլալով ազօթիւք, Անարէն երիցասունը գտաւ։

Երկոյթը միատեղ անցուցին։

Իր երկու զաւակաց մէջտեղ, Ֆէրնանտ անհունապէս երջանիկ էր։

Անոնց կը յիշեցնէր մանկութիւններն, քաւել։ Ես ինքզինքս չեմ մեղքնար։ Իրաւունք չունիմ մեղքնալու, վասն զի քահանայ եմ։ Սակայն ժամեր կան յորս հոգին նեղ կուգայ իր տառապանքները պարաւնակելու։ Իմ ամբողջ մանկութիւնս դժբաղդ եղաւ քու պատճառաւդ։ Մայրս քովս չէր, զիս իր դորովանօք պատելու համար։ Այն մարդը որուն անունը կը կրեմ և որ գիտէր թէ իր որդին չեմ, չէր սիրեր զիս։ Ինչպէ՞ս պիտի կրնար սիրել, ես որ ձեր ոճրին կենդանի յիշատակն էի։ Հեռաս կոչուելեամբ չէր վարուեր, վասն զի բարի էր... և վերջի վերջոյ իր հակակրութեան յաջորդեց քիչ մը կարեկցութիւն։ Այս է ահա իմ մանկութիւնս։ Երիտասարդութիւնս ալ ասկից աւելի զուարթ չեղաւ։ Եթէ եղբօրս յարաւեւ խնամքը չըլլար, ո՞վ գիտէ թէ ի՞նչ յուսահատութեան պիտի մատնուէի։ Անոր համար քահանայ եղայ որպէս զի հիւանդներուն, տկարներուն, և ազքատներուն մէջ գտնէի ընտանիք մը զոր չեմ ունեցած բնաւ։ Ամբողջ կենացս մէջ ձեր զոհն եղայ, առաջին օրէն՝ երբ կեանք տուիք ինձ, մինչեւ այս օրս յորում, ձեր չնորհիւ, տարօրինակ և կսկծեցուցիչ կացութեան մը մատնուած եմ, գրեթէ իմ քահանայական պարտականութիւնս մոռնալու մօտ։ Ա՛հ, պարոն, զիս կը հարկադրէք ատելու, զի՛ս, զի՛ս։ Կը հասկնա՞ք։

Ռընօտիէռ, խռովեալ, կը լռէր։

Այդ ձայնը, այդ յանդիմանութիւնք, ամբողջ կեանքի մը այդ տառապանք, իր սրտին մէջ այնպիսի զգացումներ թունդ կը հանէին զորս մեռած կը կարծէր։

—Ուրեմն համբերութիւն։ Քանի տարի սպասեցի այս ժամուան, կրնամ քանի շորս ժամ ալ սպասել։

Նօէլ գնաց իր խուցին մէջ փակուիլ։

Սակայն քիչ յետոյ անկից ելաւ եկեղեցի երթալու համար։

Կուզէր աղօթել... աղօթել որպէս զի Ռընօտիէռ զղջման գար։ Ոչ թէ անոր համար որ կը գթար այդ մարդուն վրայ, այլ կուզէր իր մորը խնայել Լա Հէյնի գաղտնիքը երեւան հանելու մեղքը։ Կ'ուզէր միւնոյն ժամանակ Մրա-ա-Մօռը փրկել։

Եթէ Ռընօտիէռ զղջար, քահանայն չպիտի գործադրէր Ֆէրնանտին ըրած սպառնալիքը։ Զպիտի բաժնուէր իր մարմէն։ Եթէ Ռընօտիէռ յամառէր իր ոճրին մէջ, եթէ Ֆէրնանտ խօսէր, պիտի բաժնուէր։

Եւ ապահովապէս կենացը մեծագոյն վիշտը պիտի ըլլար այս։ Հեռանալ այդ մարմէն, զոր կորսուած էր քսան տարիէ հետէ։ Հեռանալ այն վայրկենին յորում գտած էր զնա, յաւիտենապէս բաժնուիլ անկից, զրկուիլ անոր գգուանքներէն, այլ եւս չի լսել անոր ձայնը, այլ եւս չինտառել անոր նայուածքին անոյշ խանդաղատանքը...

Եկեղեցիէն վերադարձին, սակաւ ինչ հանգարտած ըլլալով ազօթիւք, Անարէն երիցասունը գտաւ։

Երկոյթը միատեղ անցուցին։

Իր երկու զաւակաց մէջտեղ, Ֆէրնանտ անհունապէս երջանիկ էր։

Անոնց կը յիշեցնէր մանկութիւններն,

մանրներն որոշելու պաշտօնով։ Իտալեան երկրախոյզ Ընթանէլլի կոմսն եւս, որ իտալեան կառավարութեան ծառայութեան մէջ կը գտնուի, Առուա գնաց։ Պ. Քրիսփի ճիգ մը կ'ընէ՝ Մենելիք թագաւորին դասալքութեան հակառակ՝ Հապէշաստանէն ըստ կարի մեծագոյն պատառ մը բրցնել յօգուտ Իտալիոյ ազդեցութեան ու վաճառականութեան։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԼՐՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Ի Փարիզ անգլեւ-ֆրանսական բարձր ընկերութիւնը մեծաւ հետաքրքրութեամբ կը դիտէ դատ մը, որ միջազգային կարեւորութիւն ունի։ Ժամանակէ մ'ի վեր ֆրանսական լրագիրք ոմանք վիրաւորիչ ակնարկութիւններ կը հրատարակէին բարձրաստիճան օտար տիկնոջ մը դէմ, որուն համար կ'ըսէին թէ Բրուսիացի լրտես մը տարբերութիւն չունի, և թէպէտ իւր մեծամեծ երեկոյթներուն դեսպանք ու ֆրանսացի պաշտօնատարք ներկայ կը գտնուին, բայց անխոստովանելի նպատակաւ մը լարուած թակարդներ են այս երեկոյթք։ Տիկնոջ անունը չէր տրուած ի սկզբան, բայց ակնարկութիւնն այնքան որոշ էր որ հասկցուեցաւ թէ ամբաստանեալ տիկինն է Կոմտէսի Բէյէր, դուստր անգլեւ-գիկ հանգուցեալ Ժոսկալ Լինչի, որ զանազան արշաւանքներու մէջ նշանաւոր հանդիսացած էր։ Վերջին օրերս Մ-ին, Ս-ն և Փ-ին Ն-ին անուն լրագիրք յայտնել յանուանէ ամբաստանեցին զկոմսուհի Բէյէր թէ Զօր. Պուլանժէի հետ յարաբերութիւններ հաստատած է անոր պատերազմական նախարարութեան միջոցին, և ֆրանսական զօրաշանութեան (mobilisation) յատակագծերը գողցած է անկէ։

Կոմտէսին բոլո

չաբթուս դէպ ի վերջը՝ Վիսման հազարապետ ցամաքի կողմէ պիտի յարձակի, օժանդակութեամբ 1,200 սուտանցի զօրաց։ Կը ծանուցուի թէ Քիլվա յոյժ զօրեղապէս ամրացեալ է, և եթէ բնիկները դէմ դնեն, սաստիկ ճակատամարտ մը անխուսափելի է, թէեւ՝ ցամաքէն և ծովէն երկու կրակի մէջ առնուած՝ հաւանական չէ որ բնիկներն այնպիսի դիմադարձութիւն ընեն։

«—Անգլիական Թագուհի մարտանաւն եւս Պ. Պէրքլի հիւպատոսին հետ դէպի հարաւ ուղեւորեցաւ, անշուշտ ի պաշտպանութիւն անգլիական շահուց ի Քիլվա։

«—Գերմանական շոգենաւ մը այսօր ճամբայ ելաւ՝ Քոնկոյի երկաթուղւոյն շինութեան աշխատելու համար այն կողմ տանելով 400 խաւն գերիներ և ազատ մարդեր։ Գերման իշխանութիւնք այս բանւորները խիստ քննութեան ենթարկեցին, և կ'երեւի թէ ամենայն ինչ օրինաւոր վիճակի մէջ գտան, որով շոգենաւուն թոյլ տուին այս 400 մարդիկը Քոնկո տանելու։ Բայց դիտել կը տրուի թէ աշխատելու կարող մարդոց այսպէս խումբ խումբ և բռնի Քոնկո գաղթեցուցը ինչասաբեր է Զանզիպարի ճշմարիտ շահուց, և ինչպէս Արաբք կը խոստովանին, երբ այսպէս աշխատող բազուկներ կը պակսին ի Զանզիպար, գերիներ գնելու պէտք մը կը ծագի։

«—Տիրող արջառախտին պատճառաւ մեծ գին անելու կերպիւ բարձրացաւ ի Զանզիպար, և նոյն պատճառաւ կենաց ուրիշ պէտքեր եւս անօրինակ սուղցան։ Նաւատորմին մարդիկն իրենց պատրաստի ազած պարէնով եւեթ կը սնանին։

«—Կը զրուցուի թէ Էմին փաշա յանձն առած է կեդրոնական Ափրիկէի բովանդակ վաճառականութիւնը Գերմանաց համար մենաշնորհի վերածել, այնպէս որ կեդրոնական Ափրիկէէն բնաւ վաճառք չղրկուի անգլիական ազդեցութեան ներքեւ գտնուող վայրեր։

«—Անգլիոյ արտաքին գործոց Նախարարութեան ափրիկեան ճիւղին տնօրէն Սրբ Փէբաի Անտէրսոն մի քանի օրէն Զանզիպար կը սպասուի, Մեծին Բրիտանիոյ և Գերմանիոյ միջեւ յարուցեալ Ափրիկէ առկախ մնացած զանազան խնդրոց լուծման համար։»

ԱԶԳԱՑԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն երէկ առաւօտ հանդիսաւոր Պատարագ մատոյց և քարոզ խօսեցաւ Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյն մէջ։

Ն. Ամենապատուութիւն շաբաթ իրիկուն Բերայի Թաղ. Խորհրդոյ Ատենապետ Վսեմ. Նուբեան էֆէնտիի տունը ընթրելէ յետոյ, դիշերը եկեղեցին անցուցած էր։ Երէկ, յաւարտ եկեղեցական արարողութեանց, միօրէի ճաշն Ազնուաւորք Խատեան Տեարց տունն ընելէ յետոյ, Ս. Պատրիարք Հայրն՝ ընկերակցութեամբ Բերայի քարոզիչ Դեր. Գարեգին Եպիսկոպոսի և այլոց, ժամ 8½ին Ֆէրիքիւղի եկեղեցին ու դպրոցն այցելեց։ ապա Շիլլի ազգ. գերեզմանատունն երթալով, Ննջեցելոց հոգւոյն Հոգւոց մը ընելէ յետոյ, դարձաւ ի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին Բերայի։

Այս առաւօտ, Ն. Ամենապատուութիւն այցելեց ազգիկանց Աբուհատանոցն ու Նարեկեան Վարժարանը։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն, ըստ որոշման ազգ. Վարչութեան, շրջաբերական մը ուղղեց մայրաքաղաքիս այն Թաղ. Խորհրդոց, որք ցարդ զրկած չեն իրենց թաղի եւսեփոխանական ընտրողաց ցուցակներն, հակառակ Պատրիարքական կրկին շրջաբերականաց։

Այս վերջին շրջաբերականաւ ծանուցուած է որ մինչեւ յառաջիկայ չորեքշաբթի առաւօտ զրկեն այդ ցուցակները։

Ազգ. Կեդր. Վարժարանը և Դալաթիոյ նախակրթարանը կարի արժանավայել եւ փառաւոր կերպով ներկայացան երէկ՝ կայսերական մեծաշուք հանդիսին, երբ Վեհ. Սուլթանը Պոլիս կ'անցնէր Խըրդայի Շէրիֆի տօնին առթիւ։

Աշակերտք՝ առաջնորդութեամբ վարժարանին Պատ. Խնամակալութեան և ուսուցչական դասուն՝ իրենց համազգեաներն հագած, ժամը 4½ին գրաւած էին արգէն Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ սեփական պանդոկին ամբողջ երկայնքը՝ երեք կարգերու բաժնուած. իսկ դիմացի եզերքը շարուած էին Կեդր. Նախակրթարանի աշակերտք։

Երբ կայսերական թափորն ի հեռուստ սկսաւ երեւիլ, աշակերտք մանաւորապէս Ն. Վեհափառութեան ձօնեալ ազգ. հանրաձանօթ երաժշտապետ Մեծ. Տիգրան էֆէնտի Զուհաճեանի պատրաստած թուրքերէն մէկ մաղթերգն սկսան երգել եռաձայն իւր իսկ առաջնորդութեամբ և ներդաշնակ ու կրօտվի շեշտերով։

Սոյն պահուն երկու աշակերտք դէպ ի վեր բռնած էին յատկապէս պատրաստեալ և ծիրանեգոյն անդուռով շքեղապատուած ակնապարար Ուղերձն զոր առաւ անմիջապէս Վեհ. Սուլթանի առաջին թիկնապահ Տամատ Մէհմէտ փաշա։ Երգերը շարունակուեցան մինչեւ որ կայս. թափորն անցաւ, որմէ յետոյ աշակերտք միւնոյն կարգաւ վերադարձան եկեղեցւոյ բակն՝ իրենց եռաւէն բերելով ամէն ազգէ խառն հարիւրաւոր ժողովրդեան ընտաւար բազմութիւն մը։ Ասա եւս կրկին անգամ երգեցին միւնոյն ոգեւորութեամբ և հուսկ ուրեմն ժողովուրդ, խնամակալութիւն, ուսուցիչք և աշակերտք միաձայն։ «Փ�-ՒՇՇ չ» և «Ենդ-ադին» ազատակներով եւ որոտընդոստ ծափահարութեամբ թնդացուցին օդն ու մեկնեցան անհուն գոհունակութեամբ։

Մասնաւոր ուշադրութեան և ընդհանուր սքանչացման առարկայ էր մատուցեալ Ուղերձը զոր մեծ խնամով և ազնիւ ճաշակաւ պատրաստած էր ազգ. առաջնակարգ արուեստագէտներէն Մեծ. Խաչիկ էֆ. Թահմազեան։ Դարձը շինուած է 1 մէթր երկայնութեամբ և 60 սանթիմէթր լայնութեամբ ընտրելագոյն թղթի վրայ, շրջաբառեալ ոսկեգրուագ զարդերով ու երփներանգ ծաղկանց փունջերով։ Ճակատը զետեղուած է կարմրակաս փառաւոր թաւրան՝ համակ ոսկեզօծ։ Մէջտեղը՝ ծաղկենկար և ոսկեգիծ կիսաշրջանակի մը մէջ մաղթանքն է գրուած՝ սքանչելի նրբութեամբ և ոսկետառ։ Իսկ ստորին մասը երկու սիւնակներու բաժնուած՝ կը պարունակեն ձօնեալ երգն և նորա ձայնագիր նշանները՝ շրջապատուած այլազան ծաղկանց սիրուն փնջիկներով և ատաղերով։ Վերջապէս ճաշակի ամբողջութեան հետ գոյներու և ձեւերու այս ներդաշնակութիւն և բուն իսկ գործը պատիւ կը բերեն հեղինակին։

* * *

Աւասիկ Ազգ. Կեդր. Վարժարանի աշակերտաց կողմէ երգուած մաղթերգն, ձօնեալ առ Վեհ. Սուլթան.

Ի՜ՇԽՐՀ ատրու քէրէմէտնէն սենին էյ Շահի ճիհան.
Լբմէնի մէ բիրէպի տիր զարգի ֆիւրսաթի իհսան.
Շիւքրը իլլուն կիլլի կիւզելիկնէ՝ նէհի չանկիտան.
Գաւ սուտա իլէ խոսր ճիւմիլտի թէկենիի լեման.
Կաչա՝ պիտիրէ եաչա՝ էյ շահի Համիտ՝ էֆէնտ.
Ցաքմա Հէմմէտի պարիրդն օրա եումնու իգպալ.
Ասրի տուրմնուտ ճիհան օրար թէ՝ զարգը ազատ
Գիտպի իլմնս հիմնէր իրմէ՝ բան Էհսանի պիտան
Ամանաղ գաչմաղ պիր քիմսէ ճիհանատ տիլլան
Միւլթէնէրբ տիր պաւ սաւատ պիզմ պիզիմ մէ ըպան
Կաչա՝ պիտիրէ եաչա՝ էյ շահի Համիտ՝ էֆէնտ.
Ցաքմա Հէմմէտի պարիրդն օրա եումնու իգպալ.
Սէհան էյ խուրեթի տուլ՝ Շահի հիքմէթմէկսէ.
Ատէմ էֆլատտիսն ոկր իչտ մէհատաղ ու փէնոմ.
Հէր քէնի մէրհամէթինի իրմէտ գալիրի տիրիսան
Դուլլարդն ուրգ նիկ էյլէր պու սուտրը սէրկիսոմ.
Կաչա՝ պիտիրէ եաչա՝ էյ շահի Համիտ՝ էֆէնտ.
Ցաքմա Հէմմէտի պարիրդն օրա եումնու իգպալ.

Խըրդայի Շէրիֆի հանդիսին առթիւ, Պէշիքթաշի Մարբուհեան երկսեռ վարժարանաց ուսանողք Վեհ. Սուլթանին անցնելիք պողոտային մէկ յարմարագոյն վայրը կեցած էին, աղջիկները միօրինակ սպիտակ զգեստներով և մանչերն համազգեստիք, ծաղկեփունջերի ի ձեռին։ Կայս. վեհաշուք թափորին անցած պահուն, Մարբուհեան վարժարանի կրօնի ուսուցիչ Արժ. Տ. Յակոբ Աշոտ վրդպ. բարձրագիր կը կրէր ի ձեռին Ն. Վեհափառութեան անուան նուիրեալ գերճախոտ ձօն մը ոսկեզօծ տպագրութեամբ, յորում ազգային ծանօթ երաժշտապետ Բժշկեան Արամէ էֆէնտիի ընտրելագոյն եղանակները թեւ էին առած. երկսեռ ուսանողք որոտաձայն և ներդաշնակ կ'երգէին։ Վեհ. Սուլթանը նշան տուաւ առնուլ ոսկեզօծ ձօնն որ կը կրէր իր ճակատն օսմանեան թուղրան, և նոյն հետայն բարձրատիճան թիկնապահ մը փութաց ընդունիլ զայն Արժ. Աշոտ վարդապետի ձեռքէն։

* * *

Խազիւղի Դայֆայեան Որբանոցի աշակերտուհիք Սօսք Զէյմէի ճամբուն վրայ, և Պալատու Խորհնեան վարժարանին աշակերտք եւս Պահչէ Դարուի կողմէ երթալով, կայս. թափորին անցած պահուն Վեհ. Սուլթանին ձօնեալ երգեր երգեցին և ուղերձներ մատուցին։

ՍԿԻՒՏԱՐԻ Ս. ԽԱՉ ՎԱՐԺԱՐԱՆՔ

Սկիւտարէն կը գրեն մեզ.

Երէկ մեծ շքով և կանոնաւորութեամբ կատարուեցաւ Սկիւտար Ս. Խաչ վարժարանաց մրցանակաբաշխութիւնը։ Հանդէսն սկսաւ ի ժամ 7 Համիտկէ քայլերգով և յատկապէս պատրաստուած ձօնով մը, որոց յաջորդեցին վարժարանին տեղեկագիրը, երգեր նուագաց ձայնակցութեամբ, արտասանութիւն սիրուն ոճանաւորաց և մրցանակաց բաշխումն։ 7էն 10 երեք հէշտագին ժամեր անցուցինք ի ներկայութեան երկսեռ ազգայնոց՝ երգի, նուագի, ծափի և քերթուածոց մէջ։

Վարժարանին պաշտօնական տեղեկագիրը, զոր կարդաց Հոգաբարձութեան ատենադպիր Յիսրայեան էֆէնտի, կը բովանդակէ քանի մը մասեր։ Ս. Խաչ վարժարանաց Նախկին կեանքը, զանազան եկեղեցիներու և այն ճգնաժամին մէջ, ուր արդի պաշտօնէութիւնը եկած գտած էր զայն քանի մը ազգատիպ տղաքներով, կիսամոլեալ, աչքլ ու երեսէ ինկած, պարտքի ալ տակ։ Ներկան, յանդուգն սկզբնաւորութիւն մը, հետզհետէ բարեկարգութիւն և կազմութիւն ներքին ծանօթ պաշտօնէութեան մը, եւ վարկի բարձրացում դպրոցին ժողովրդեան առջեւ, որով այսօր դպրոցն ունեցած է 150էն 400 ուսանող. 6300 դահեկանի ամսական ծախք, զոր Հոգաբարձութիւնը կանոնաւորապէս վճարած է ամէն ամիս տասանց 10 փարայ պարտք թողու։ Ստակ և գործ, ասոնք եղած են իր սկզբունքն այն անվերջով հաստատութեան տակ, ուր կը գործէ հոգաբարձութիւնը։ Դարոցն յառաջիկայ շրջանին մէջ կ'ունենայ Զ. դասարան ըստ ծրագրի կեդր. Վարչութեան, հետեւաբար վերջին տարին ծախքերն ալ կը բարձրանան 7000 դահեկանի, զոր Հոգաբարձութիւնը դժուարութեամբ վճարելու փոխը չունենար։ Երբ կը մտածուի որ այս ամէնքը կը գործուի աչքէ ինկած, վարկէ զուրկ. փոշիներու մէջ գտնուած Ս. Խաչ վարժարանը, յիրաւի դժուարութիւն կ'ունենայ լուծել այն հանդոյցն, որք կուգան կը կապեն մեր թաղային գործերն զանազան պաշտօնէութեանց օրով. 1500 դահեկան վճարելու անկարող թաղը, այսօր 7000 դահեկան ամէն ամիս վճարելու գիւրութիւնը կը գտնէ իր վարժարանին համար, ահա ինչ որ զարմանալի է, և հոգաբարձութիւնն յորդոր կը կարդայ երթալ քննել վարժարանին ներքինը. աստիճանները, բարեկարգութիւնը։ Տեղեկագիրը միայն չոր ու ցամաք թուանշաններով, անցքերով, յիշատակութեամբ գրուած չէ, այլ համեմատ է գրական ձեւի մը ատակ, եւեւէներով, ուժգնութեամբ։ Տեղեկագրին վերջին մասը արուած էր Մանկապարտիզի բացման՝ Ազնուաւուք Տիկին Մատակեանի տեսչութեան ներքեւ, քանի մը ազայներով ըստկրուած, իսկ այսօր ունի 60 երախայ, հետզհետէ ալ աճման վիճակի մէջ։ Հոս սուր ակնարկութիւններ այն կարգ մը անհոգ ծնողներու դէմ, որք տակաւին անփոյթ կը գտնուին իրենց մանուկներու մասին, և իրենց մտաղ մանկիկները կը խաչեն, կ'անդամալուծեն վարպետ տուտուներու հեղձուցիչ մթնոլորտին մէջ։

Մանկապարտիզի մանկանց հանդէսն յետաձգուած էր հա-ՒՇՀի պատճառաւ։ Ծաղկոցի երախայք, նոյն գրութեամբ վարժուած, փոքրիկ ցոյց մը ըրին ընկերակցութեամբ Մանկապարտիզի քանի մը մանկիկներու, անուշ երգելով, ճառուղելով և հանդիսականներէն ծափեր խլելով։ Յարութիւն էֆ. Սինանեանի նուագածուայ խումբն ընտիր կատարներ նուագեց հանդէսին բոլոր տեւողութեան միջոցին և արժանացաւ բուռն ծափահարութեանց։

Վերջին խօսքն եղաւ Հոգաբարձութեան Ատենապետ Ազգէր էֆէնտի։ Կրթութեան գործի վրայ տպաւորիչ նեռնեց, Մանկապարտիզի գրութեան վրայ, Տեղեկագրին վերջին մասն ուելի ևս ընդլայնելով, հրաւէր կարդաց Թաղեցւոց, որ երթան, իրենց դպրոցին ներքինը քննեն, հանդիսաւ գայցեն և բան այնմ առնան սիրով նային իրենց բարձրագոյն նախակրթարանին, ուր ազգայք լիովին պիտի ստանան նախակրթարանի աւարտական շրջան մը և կամ բարձրագոյն վարժարաններ մտնելու պահանջուած պայմանները։ Կ'ըսէր նաեւ թէ աղջկանց ծաղկոցը վերածուած է Մանկապարտիզի գրութեան, նոյնը պիտի գործադրեն մանչերու ծաղկոցի մասին եւս, և այսպէս միշտ և անվհատ ոգւով պիտի զարգացնեն այդ ազգային հաստատութիւնն՝ վարկ գոյացնելով, արդիւնք տալով, արդիւնք մանուանդ ազգային։

Թաղեցիք այսօր մեծ հաւատք ունին այդ հոգաբարձութեան վրայ, և իրաւամբ կը յուսան որ իր օրով Ս. Խաչի դպրոցը պիտի կարենայ մոռցնել ապ տխուր անցեալն և միանգամայն ընդ միշտ ապահովի ներքին կեանքը։

Հանդիսին կանոնաւորութեան, նիւթերու զանազանութեան և կանոնաւոր նուագներուն մէջ՝ ոգորմելի կը գտնէիք երգերը։ Լաւ երգեցողութիւն պակսեցաւ։

Հանդէսն աւարտեցաւ քարոզիչ Սրբազանին շնորհակալութիւններով, զոր ի դիմաց Թաղեցւոց առատ առատ տուաւ գործունեայ հոգաբարձութեան, ուսուցչական մարմնոյն, և օրհնութեամբ։ Ինչ որ կը տանէինք մեզ հետ անուշ տպաւորութեանց տակ՝ այս էր։ «Ս. Խաչի հոգաբարձութիւնը կը խօսի ու կը գործէ և իրաւունք կուտայ մեզ անցեալը քննադատելու։»

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԽԸՐԴԱՅԻ ՇԷՐԻՖԻ ՀԱՆԴԻՍԸ

Երէկ, 15 Բամազան, Խըրդայի Շէրիֆի տօնն ըլլալով, Վեհ. Սուլթանը միջօրէին փառաւոր հանդիսիւ Թոփդաբուի պալատը գնաց, ուր կը գրաւնուի խրամաց Մարգարէին նուիրական վերարկուն։

Առաւօտեան սկսեալ Երլալրզի պալատէն մինչեւ Պոլիս Սոգոք Զէշմէ Բաբաւրը տանող ճանրուն երկու կողմերը կեցած էին հեռաւոր ու հեծեալ զօրքեր և ժողովրդեան սուար բազմութիւն մը։ Ոստիկանք և թագաւորական պաշտօնեայք կը հսկէին հանրային բարեկարգութեան վրայ։ Պէշիքթաշի, Ֆընդըգլրի, Թոփխանէի, Ղալաթիոյ և Պերայ տուներն ու խանութները զարդարուած էին օսմանեան դրօշակներով։ Այդ ճամբաներու վրայ կեցած էին նաեւ այլ և այլ ազգաց վարժարաններու աշակերտք և աշակերտուհիք, որք Վեհ. Սուլթանին ձօնեալ երգեր երգեցին և «Կեցցէ՛ Վեհ. Սուլթան» գոչեցին։ Խուլհամբերու վարժարանի աշակերտք եւս երախտագիտութեան ուղերձ մը մատուցին Ն. Վեհափառութեան։

Ժամ 6ին մօտ Վեհ. Սուլթանը կայս. պալատէն մեկնեցաւ բաց կառքի մը մէջ բազմած եւ Իւր դէմն ունենալով Օսման ու Նամրդ փաշաներն։ Կառքին կը հետեւէին պալատական բազմաթիւ հեծեալ պաշտօնեայք, թիկնապահք եւ նիզակաւոր հեծելազօրաց փաշտ մը։ Կայս. Թոփրոքը Պէշիքթաշի ու Թոփխանէի ճամբով Դարաքէօլի կամուրջէն անցաւ եւ Պահչէ Բարուէն Թոփքարուի պալատը գնաց Սոգոք Զէշմէի դռանէն։

Երբ Վեհ. Սուլթանն այդ պալատան երրորդ դռանէն ներս մտաւ կառքով, Պաղատատ քէօշկին վրայ պարզուած էր Ն. Վեհափառութեան յատուկ դրոշակը։

Պալատան երրորդ դրան առջեւ բարեւի կեցած էին կայսերական թիկնապահ Տէրվիշ փաշա, Տրէյսէ փաշա, առաջին թիկնապահ Մէհմէտ փաշա, Բ. զօրաբաժնի հրամանատար Բիզա փաշա և այլ զինուորական բարձրաստիճան պաշտօնատարք։ Վեհ. Սուլթանն այդ դրան առջեւ կառքէն իջաւ և պալատի պարտէզէն հետիոտն անցնելով, Մուսթաֆա Փաշա քէօշկի սանդուխէն ելաւ եւ Պաղատատ քէօշկը գնաց։ Սանդուխին գլուխը դուռնակ մը զարդ բարեւի կեցած էին։

Պաղատատ քէօշկին մօտ ի Ներսոյ կառուցեալ զինուորական պահակատեղի բացումն երէկ տեղի ունեցաւ հրամանաւ Վեհ. Սուլթանին։ Զինուորական բարձրաստիճան սպայք և զինուորաց դումարակ մը բարեւի կեցած էին այդ պահակատեղին առջեւ։ Վեհ. Սուլթանը նոյն պահուն Պաղատատ քէօշկի պատուհանէն դիտեց նորակառոյց պահակատեղը, և այդ միջոցին բարեմաղթութիւնք եղան փասն կենաց ու բարօրութեան։ Վեհափառութեան և զինարներ զետեղեցան։ Պահակատեղին դռները բացուելով, զինուորք ներս մտան իրենց հրամանատարաց առաջնորդութեամբ և այսպէս վերջացաւ բացման հանդէսը։

Վեհ. Սուլթանն յետոյ դեպ պալատն այն մասն, յորում պահուած էր Խըրդայի Շէրիֆը։ Նոր իրական վերարկուն բարձրաւանդակի մը վրայ դրուած էր ոսկեթել ծածկոցներու տակ, խնկամաններով շրջապատեալ և կրօնական պաշտօնեայք ազօթքներ կ'արտասանէին։

Ն. Վեհափառութիւն Իւր ձեռքը բացաւ Խըրդայի Շէրիֆի ծածկոցն և համբուրեց, յետ որոյ կարգաւ համբուրեցին զայն՝ կայսերազուն իշխանք, Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը, Շէյխ-Իւլ-Իսլամը, Նախարարք և այլ բարձրաստիճան անձինք։ Վեհ. Սուլթանը նոյն պահուն մէկ մէկ թաչիֆնակ նուիրեց նուիրական վերարկուն համբուրողներու։ Թաչիֆնակաց վրայ կրօնական վերտառութիւնները նկարուած էին։ Ն. Վեհափառութիւն ժամ 9ին Պաղատատ քէօշկը վերադարձաւ և հրամայեց գրաւական պարգեւներ բաշխել Թոփդաբուի պալատան մէջ գտնուող պահապան զօրաց։ Ելմտական նախարար Վսեմ. Յակոբ փաշա և առաջին սենեկապետ Օսման պէյ՝ կայս. սոյն հրամանը գործադրեցին։ Պաղատատ քէօշկին առջեւ կենալով։

Վեհ. Սուլթանն իջեթարը այդ քէօշկին մէջ ըրաւ։ Ներկայ էին նաեւ կայսերազուն իշխանք ինչպէս նաեւ Օսման և Նամրդ փաշաները։

Դիշերուան ժամ 1ին Ն. Վեհափառութիւն բաց կառքի մէջ բազմեցաւ Իւր քոյրն ունենալով կայսերազուն իշխան Բարձր. Ապա-իւլ Դաստեր էֆէնտին ու Իւր դէմն՝ Օսման ու Նամրդ փաշաներն և Երլտրզի Պալատը վերադարձաւ Պահչէ Դարուի, Դարաքէօյի և Պէշիքթաշի ճամբով։

Ճամբուն վրայ գտնուած խանութներ ու մանաւորաց տուներ կանթեղներով ու լապտերներով լուսազարդուած էին։

* * *

Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ՝ իֆթարի կերակուր, բոկեղ և պատրաստ սիկառներ բաշխուեցան երէկ Թոփդաբուի պալատէն մինչեւ Երլտրզի պալատը տանող ճանրուն վրայ գտնուող զինուորաց։

Վեհ. Սուլթանը պատուանշաններ շնորհեց Թոփդաբուի պալատան մէկ քանի պաշտօնէից։

* * *

Բարձր. Մայր Թագուհին և պալատական Տիկնայք եւս Թոփդաբուի պալատը գնացին երէկ յայտնելու Խըրդայի Շէրիֆի։ Ն. Բարձրութիւն դրամական պարգեւներ ըրաւ իւր ճամբուն վրայ բարեւի կեցող զինուորաց ինչպէս նաեւ դրամ բաշխեալ տարաւ բազմաթիւ ազքատաց։

Բարձր. Մայր Թագուհին և պալատական Տիկնայք Պոլսոյ Էսկի Ալի փաշա մզկիթը գնացին, ուր կը գտնուի նաեւ Խըրդայի Շէրիֆն և իրենց ուխտը կատարելէ յետոյ վերադարձան։

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՈՒԹԻՒՆՔ

Պաշտօնէից ընտրութեան յանձնաժողովոյ Նախագահ անուանեցաւ Ապտիւլլահի էֆէնտի, նախկին կուսակալ Բարբերդի նահանգին։

Եանեակ Բրէմէտի դատաւորին դատմագամ անուանեցաւ Ալի Ֆէհմի պէյ, նախկին ընդհանուր դատախազի օգնական Տուրքանի։

——

Պալաթ աստիճան տրուեցաւ Քաղաքապետութեան մէրթուպճի Նազըմ պէյին։

——

Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Բարձր. Մեծ-եպարքոսին որդի և Կրթականնախարարութեան մէրթուպճի Սուպհի պէյին։

Երրորդ կարգի Օսմանիէ՝ առեւտրական առաջին դատարանին նախագահ Իզզէթ պէյի, և Գըրյէֆրի կառավարիչ Իսմայիլ Քէմալ պէյի։

ՎՍԵՄ. ԱՀՄԷՏ ԱՐԻՖԻ ՊԷՅ

Դոհութեամբ կը ծանուցանենք թէ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է երրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան շնորհել Տպագրական Տեսչի Վսեմ. Ահմէտ Արիֆի պէյի։

Կայսերական բարձր գնահատման այս հաւասիք արժանաւոր վարձատրութիւն մըն է այն բարւոք և արդիւնաւոր ծառայութեանց զոր Տպագրական Վսեմ. Տեսչը կը մատուցանէ իւր արդի կարեւոր պաշտօնին գլուխը անցնելէն ի վեր, մեծ խմաստութեամբ և աշխրժութեամբ։

Ի ԿԱՑՈՒ ՊԱՇԱՆ

Ներքին գործոց նախորդ նախարար Բարձր. Լոտֆէմ փաշա հինգշաբթի իրիկուն կայս. պալատ երթալով իֆթարն անդ ըրաւ և արժանացաւ Վեհ. Սուլթանին մեծարանաց։

Ն. Բարձրութիւն ուրբաթ օրը կայս. պալատ գնաց շնորհակալութիւն մատուցանելու համար և Սէլամլըքէն յետոյ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւն ունեցաւ։

* * *

Պաղաքապետ Մաղնար փաշա ուրբաթ օրը, Սէլամլըքի արարողութեան պահուն արժանացաւ Վեհ. Սուլթանի մանաւոր մեծարանաց։

ՄՈՒՍԱ ՊԷՅ

Ոգեւորեալ իր շաբաթ աւուր թուղթերուն հրատարակած է զոր արտատպած է նաեւ երեկ Մասիսն։

Աւասիկ, բառ առ բառ, այն պատասխանը զոր Անգլիոյ Երեսփոխանաց Ժողովոյն երկուշաբթի իրիկուան նիստին մէջ Արտաքին գործոց Նախարարութեան խորհրդական Սրբ ձէյմս Ֆէրկիւսոն տուած է առ Պ. ձէյմս Պրայս, ի մասին Մուսա Պէյի գատին։

«Մուսա պէյի դէմ տակաւին առ«կախ մնացած ամբաստանութեանց «քննութիւնը կը շարունակուի։ սա«կայն նախնական հարցաքննութիւն «գունդակ կատարուելուն պատճառաւ, «ոչ մէկ դեսպանական թարգմանն կրնայ «ներկայ գտնուիլ։ Հետեւաբար Վեհ. «Թագուհւոյն դեսպանը պաշտօնական «տեղեկութիւն չունի գործոյն արդի «վիճակին վրայ։ Կը զրուցուի սակայն թէ «Մուսա պէյի դէմ եղած ամբաստա«նութիւնք՝ նախնական հարցաքննու«թեան մէջ՝ անհիմն նկատուած են, ի «բաց առեալ մէկ կէտի վրայ։»

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Նախարարաց Խորհրդոյ սովորական նիստը տեղի ունեցաւ երէկ։ Բարձր. Շէյխ-Իւլ-Իսլամ էֆէնտին, Բարձր. Սարաբպեան և Մոլային գործոց Վսեմ. Նախարարն, որք Թոփդաբուի պալատը կը գտնուէին, չկրցան ներկայ գտնուիլ Նախարարաց Խորհրդոյ նիստին։

—Դատական ու Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարք շաբաթ օրը Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին քով երթալով մէկ քանի ժամ զրաղեցան ինչ ինչ կարեւոր ինդրոց խորհրդակցութեամբ։

* * *

Արտաքին գործոց Նախարար Վսեմ. Սաիտ փաշայէ, Կրթական Նախարար Վսեմ. Միւնիֆ փաշայէ և այլ բարձրաստիճան պաշտօնատարներէ բաղկացեալ յանձնաժողով մը կազմուած է քննելու համար ինչ ինչ կէտերն այն կանոնագրոյն որ պիտի պատրաստուի Սերպիոյ մէջ գտնուող օսմանեան հիւպատոսաց իրաւասութեան նկատմամբ։

ՀԵԼԼԷՆԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆՆ

Հելլենական դեսպան Պ. Մավրոկօրտաթօ շաբաթ օրը Բ. Դուռն երթալով իւր հրաժեշտի ողջոյնը մատոյց Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին, Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին և խորհրդական Վսեմ. Բարութիւն փաշայի։ Պ. Մավրոկօրտաթօ ներկայացուց Պ. Զալաքօսթան, որ իւր բացակայութեան միջոցին փոխանորդաբար պիտի վարէ դեսպանատան գործերը։

Պ. Մավրոկօրտաթօ իւր կնոջ հետ այսօր կը մեկնի մայրաքաղաքէս յԱթէնք, ուր ներկայ պիտի գտնուի իւր ազգական ամուսնութեան։

ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆԸ

Եկեղեցական Նախարարութիւնն հրաման տուած է որպէս զի նոր փոխառութեան առժամեայ թուղթերը պատրաստուին։

——

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ Ի ԹՈՒՐՔԻՈՒ

Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութիւնը հարկ եղած խորհրդակցութիւնները կատարած է Պ. Վիժիէի ծրագրոյն նկատմամբ և արդիւնքը տեղեկագրով մը մատուցած է Բ. Դրան։

Ինչպէս յայտնի է, Պ. Վիժիէ մենաշնորհ խնդրած է Պապա Էսկիէն ի կէլիպօլու երկաթուղի մը շինելու և կառախումբերն յատուկ շոգենաւերով անտի ասիական եզերքը փոխադրելու։

* * *

Մէջ-լրագրոյ արտօնատէր Մուրատ պէյ՝ Առեւտրական եւ Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութենէն մենաշնորհ խնդրած է երկաթուղւոյ երկու գծերու շինութեան համար, որոց մին Սամսունէն սկսելով, Ամասիոյէն պիտի անցնի եւ մինչեւ Սեբաստիա պիտի երկարի, իսկ միւսն Իսկէշեհիրէն սկսելով եւ Անթալիոյ ու Հալէպի ճամբով մինչեւ Պիրէճիք՝ և այդ երկու գծեր միանալով մինչեւ Տիարպէքիր պիտի երկարին։

Մուրատ պէյ առաջարկած է որ ուրիշ արտօնութիւն խնդրողներուն բաղդատմամբ նախամեծարութեան իրաւունք ունենայ և միանգամայն յանձն առած է թէ իւր մենաշնորհն, ուրիշներու պէս, օտար դրամատէրաց չպիտի վաճառէ։

Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութիւնը կզրաղի այդ խնդրագրոյ Նախնական քննութեամբ։

* * *

Գերմանական դրամատուն մը նախնական ձեռնարկներ կընէ կայս. կառավարութեան մօտ՝ Սամսուն-Սեբաստիոյ երկաթուղւոյ շինութեան ու յաջողագործման մենաշնորհն ստանալու համար։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ ՊԱՆՔԱՆ

Սելանիկի Պանքային բաժնետէրաց առաջին ընդհանուր ժողովը տեղի ունեցեր է այս հինգշաբթի օր։ Վարչական Խորհրդոյ տեղեկագիրն ու անոր հետ ներկայացեալ հաշիւները ցոյց կուտան թէ դրամատան գործերը գոհացուցիչ վիճակի մէջ են և հետզհետէ բարւոքելու վրայ։ Սելանիկի Պանքան հաստատուած է 1888ին, ձեռամբ Վիէննայի Լանտէրպանք դրամատան, երկու միլիոն ֆրանքի անուանական դրամագլխով որուն կէսը վճարուած է։ Վարչական խորհրդոյ տեղեկագիրը՝ դրամագլխոյ 100էն 25ին ալ վճարումը կ'առաջարկէ, դրամատան գործերն աւելի ընդարձակելու նպատակաւ։ Սելանիկի դրամատան գլխաւոր գործառնութիւններն եղած են՝ ապրանաց փոխարէն փոխառութիւն ընել։ Դրամատունն այժմ իւր անուկին մէջ ունի տասնմէկ միլիոն դրուշի առանձ, և հաշուընթացով ու փոխանակագրով իւր փոխառութեանց ընդհանուր գումարը կը հասնի 11½ միլիոն դրուշի։ Վերջին 18 ամսոց մէջ Սելանիկի Պանքային զուտ շահն եղած է 379.782 դրուշ. այսինքն 100ին 13էն աւելի։

ՍԱՒՈ ՎԷՅՄԱՐԻ ԴՈՒԲՈՒՔԸ

Սաքս Վէյմարի դուքսին հիւրընկալ կարգուած է կայս. թիկնապահ հազարապետ Շէֆիք պէյ։ Դուքսը նախընթաց գիշեր այցելեց Այասոֆիան մզկիթն և պըտոյտ մը կատարեց Պոլսոյ այլ և այլ կողմերը։ Դուքսին կընկերանար նաեւ գերմանական դեսպան Պ. տը Բառովիճ։

Այս գիշեր գերմանական դեսպանատան մէջ շքեղ հացկերոյթ մը պիտի տրուի իւր պատիւ դուքսին։

ԿԱՌՈՒԻ ԱՐԿԱՆ

Շաբաթ օրը, Մեծ-Եպարքոս Բեամիի փաշայի կառքը Բարաքլէյէն անցած պահուն չրթեցաւ։ Ն. Բարձրութիւն որ կառքին մէջ կը գտնուէր, նուազում մը ունեցաւ որ բարեբաղդաբար չուտ անցաւ, Մեծ-Եպարքոսն՝ տրտաքին գործոց Նախարարին կառքը մտաւ, որ արկածի պատճառն անկից կ'անցնէր և անով գնաց ի Բ. Դուռն։

—Տէրսիմի գաւառական թերթին մէջ կը կարդանք թէ տեղական կառավարութիւնը խնդրած է Հեռագրական վերատեսչութենէն որ Մապկերտէն ի Բախ և անտի ի Քզկը Քիլիսէ հեռագրական թելեր հաստատուին։

—Ոստիկանութիւնը նախընթաց օր տան և մէկ չարագործներ աքսորեց հեռաւոր վայրեր ինչպէս նաև երեսունի չափ մուրացիկներ եւս իրենց հայրենիքները դրկեց։

—Հ-էէէ-Ր, որ անցեալ օր ծանուցած էր թէ Բաղաքապետութեան հաշուակալ Թէշատ պէյ պաշտօնանկ եղած է կայսհրամանաւ, այսօր կը հերքէ զայն ըսելով թէ այդ տեղեկութիւն ի լրոյ տրուած էր և թէ Թէշատ պէյ ցարդ իւր պաշտօնին գլուխը կը գտնուի։

—Շաբաթ իրիկուն Շիրքէթի 33 թիւ շոգենաւը Պէշիքթաշի նաւամատոյցին մօտեցած պահուն նաւակ մը ընկղմեց և նաւավարը ծովն ինկաւ, սակայն չորս կողմէ օգնութեան փութալով ազատեցին զնա։

—Խագիւղէն կը գրեն առ Սոգոմ թէ կարմիսխան ու հարսանիքը ճարակած է անդ և թէ գիւղին եէնիմահալլէ անուն տեղն փոցոցներու մէջ նետուած ազբերն օդն ապականելով, կը մնասեն հանրային առողջութեան։

—Հանրային Պարտուց վարչութիւնը 60,000ի չափ ամերիկեան սրթատունկ բաշխած է Էրէնգէօյի և Գրզել Թուփրաքի շրջակայ այգեպաններուն։ Այս որթատունկեր ազատ կը մնան որթալուխի աւերումէն։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՄՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ՎԻԵՆՆԱ, 3 Մայիս։ — Ի Փրակա, պետական երկաթուղեայ բանուորք գործադուլ ըրին։

ՀՌՈՄ, 3։—Մայիս 1ին ձերբակալելոց թիւն է 46։ յորոց 19ը գաւառական իշխանութեան յանձնուեցան, և 27ն արձակեցան կամ արտաքսեցան երկրէն։

ՌՈՒԳԻ (Ֆրանսա), 3։ — Գործադուլ հրատարակող բանուորներուն թիւն երեսուն հազարի բարձրացաւ։ Ընդհանուր գործադուլ մը կը սպասուի։ Որովհետեւ անիշխանականք շատ մը բանուորներու թող չեն տար վերսկսիլ գործի, զինուորական օգնութիւն խնդրուեցաւ։

—Գործադուլ ընողներուն թիւն եօթանասուն հազարի հասաւ։ Զօրքերը կարգ ու կանոն կը պահպանեն։ անիշխանականք ոմանք ձերբակալեցան։

ՓԱՐԻԶ, 3։ — Լրագիրք տարակոյսներ կը յայտնեն Զօր։ Գալանձէի և Գ. Ռոշֆոռի դիտաւորութեան վրայ, որք Փարիզ պիտի վերադառնան և Գերագոյն Ատենին անձնատուր պիտի լինին եղեր, վերսրան և ի ներկայութեան դատուելու համար։ Զօր։ Գալանձէ մայիս 5ին (այսօր) Փարիզ վերադառնալու համար ճամբայ պիտի ելնէ եղեր Ժէրսէյէ։

ՊԱՐՇԵԼՈՆԱ, 3։—Գործաւորները ցոյց մը ըրին։ Պարշելոնայի նահանգին մէջ զինուորական բացառիկ օրէնք հրատարակեցաւ։

ՀՌՈՄ, 3։—կը հերքուի այն լուրը թէ Մարկարիտա թագուհին Հոգեգալուստին պիտի երթայ ի Պերլին։ ուղեւորութեան թուականին վրայ դեռ բան մը որոշուած չէ։

ԼՈՆՏՈՆ, 3։—Երեսփոխանաց ժողովը մերժեց առաջարկ մը որ կը պահանջէր Ակովիոյ եկեղեցիէն բառնալ իր Պետական եկեղեցոյ հանգամանքը։

ՊԵՐԼԻՆ, 3։—Խաղաղութեան ժամանակ բանակին մնայուն ոյժն աւելցնելու վերաբերեալ օրինագիծը կը տրամադրէ դաշտային թնդանօթաց վրայ աւելցնել 54 հրետանի։ Սահմանապահ զօրաբանակաց իւրաքանչիւր հրետանին 16 թնդանօթէ պիտի բաղկանայ (մինչ սովորականն է 6 կամ 8)։ Ժե և ժէ զօրաբանակաց վաշտերուն մնայուն ոյժը 700 հոգւոյ պիտի բարձրանայ (մինչ սովորականն է 5 կամ 6 հարիւր)։ Ի մի բան, հետեւակազօրաց վրայ 5000 հոգի պիտի աւելնայ և թնդանօթաձիգներուն վրայ 6000 հոգի։

ՎԻԵՆՆԱ, 3։ — Երեսփոխանաց ժողովոյ մաքսային յանձնախումբը միաձայն ընդունեց աւստրիերէն առեւտրական դաշնագրին մինչեւ 1890 դեկտեմբեր 31 երկարաձգումը։ (Տե՛ս Ա. երես։)

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՅՐԱՆՍԱՑԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԳԱՐՏՈՒՑ ՏՈԿՈՍԻՆ ՁԵՂՉՄԱՆ ՎՐԱՑ

ՓԱՐԻԶ, 3 Մայիս։ —Արտաքին գործոց նախարար Գ. Ռիպօ այսօր ընդունեց եգիպտական կառավարութեան ներկայացուցիչներն՝ զՅիգրան փաշա և զԳ. Փալմէր, որք Լոնտոնէ վերադարձած էին։ Անոնց կարգաց ծանուցագիր մը որով Ֆրանսական կառավարութիւնն իւր հայեացքը կը յայտնէ եգիպտական պարտուց տոկոսին ձեղչման խնդրոյն վրայ։ Սոյն ծանուցագիր թղթատարաւ ղրկուեցաւ առ կոմս Տ'Օպնէի, Ֆրանսայի քաղաքական գործակատարն յԵգիպտոս, որ Խեդիվին պիտի հաղորդէ զայն։ Մանուցագիրը կը յայտնէ թէ Ֆրանսա պատրաստ է հաւանիլ Առանձնաշնորհեալ Պարտուց, Պետական հողերով երաշխաւորեալ (Տոմէն) փոխառութեան, Խեդիվական կալուածովք երաշխաւորեալ փոխառութեան (Տայրէի Սէնիէի) և 1888 ի փոխառութեան տոկոսաց ձեղչման։ Այս վերջնոյն տոկոսը ձեղչելու համար, արդի արժէթուղթերուն փոխարէն պիտի տրուին Միացեալ Պարտուց արժէթուղթ։ իսկ Տայրէի Սէնիէի և Տոմէնի փոխառութիւնք պիտի պահեն իրենց ինքնուրոյն հանգամանքն և զատ վարչութիւններն, որք եւս առաւել պիտի կանոնաւորին և հաստատուին։ Ֆրանսական ծանուցագիրը կ'առաջարկէ նաև որ տասն և հինգ տարիէն առաջ տոկոսաց նոր ձեղչում տեղի չունենայ եգիպտական թղթոց վրայ։ Խնդրոյն քաղաքական կողմին վրայ, Անգլիոյ նախագահն յայտարարութիւններն արձանագրելով, Ֆրանսական ծանուցագիրը կ'ըսէ։ Անգլիական զօրաց ներկայութիւնը փոխանցական վիճակ մը եւեթ կը կացուցանէ, որ զՖրանսա եւս չի կրնար կեցնել Եգիպտոսի օգնելէ, որուն հետ կապուած է համակրական այնքան կապակցութեամբ։ Ցիշելով թէ Ֆրանսա ի սկզբան ի՛նչ ընթացք բռնած և ի՛նչ տեսութեամբք նկատած է խնդիրը, Գ. Ռիպօ կը յայտնէ թէ խնդրոյն վիճակը փոխուած է յորմէ հետէ Թուրքիոյ և Անգլիոյ միջեւ բանակցութիւնք տեղի ունեցած են՝ որոշելու համար անգլ. զօրաց մեկնման թուականն։ Ցայսմ մասին վերապահելով ապագայ որոշումները, Գ. Ռիպօ կը յայտնէ թէ Ֆրանսա պիտի հաւանի եգիպտական պարտուց տոկոսին ձեղչման, պայմանաւ որ տոկոսաց ձեղչմամբ խնայեալ տարեկան կարեւոր գումարն յանձնուի Եգիպտոսի Պարտուց միջազգային վարչութեան, և այն գումար ո՛և է կերպիւ չգործածուի՝ շահակից Տէրութեանց միջեւ կանխաւ համաձայնութիւն չգոյացած։

ԹՈՒՌԻՈՒԱՆ (Ֆրանսա,) 4։—Գործադուլն ընդհանուր եղաւ։ բանթող ըրած գործաւորք շրջակայ վայրերը կը պտըտին։ Զօրաց թիւն աւելցաւ։ Միջօրէէն յետոյ, գործատերք և գործաւորաց պատուիրակներն հաւաքուած էին Ռուպէի թաղապետական պաշտօնատունը։

ՏՐԳԼԻՆ, 4։ — Տրգլինի եպիսկոպոս Ուիլեամ Ճոն Ուոլշ միջնորդութեան շնորհիւ, իտալական երկաթուղեայ գործաւորներուն բանթողը վերջացաւ։

ՓԷՇԹԱ, 4։—Հացագործ բանուորները յայտարարեցին թէ գործերնին պիտի դադրեցնեն մինչեւ որ իրենց խնդրանքներն ընդունուին։ Ոչ մէկ անկարգութիւն պատահեցաւ։

ՍՈՖԻԱ, 4։—Զինուորական ատեանին անդամք գումարում մը ունենալով Բանիցայի գատին համար, որոշեցին դատն սկսիլ մայիս 15 ին, որպէսզի ամբաստանեալք օրինագրեալ ժամանակն ունենան իրենց պաշտպանութիւնը պատրաստելու։ Դատարանն հրապարակային պիտի ըլլայ։

ՎԻԵՆՆԱ, 4։ — Եւմոացոյցի յանձնաժողովն որոշեց հրաւիրել կառավարութիւնն որ խնամով քննէ Աւստրեւմանառ Լոյսի կացութիւնն և ի հարկին ծրագրեր մատուցանել Խորհրդարանին՝ որպէս զի Լոյսը պէտք եղած ոյժն ունենայ միւս շոգենաւային ընկերութեանց դէմ մրցելու համար։

ՊԵՐԼԻՆ, 4։ — Վիլհելմ կայսրը մեկնեցաւ յԱլդենպուրկ։

ՓՐԱԳԱ, 4։ — Դատական իշխանութիւնը գրաւեց երիտասարդ Զեհերուն յայտարարութիւնն ընդդէմ գերմանեցի հրաւարարութեան։

ՊՈՒԷՐԻԵ, 4։ — Պուքրէշի քաղաքային 16 միլիոն Ֆրանքի փոխառութեան հրապարակային աստրագրութիւնը որոշուած է մայիս 3ին, 4ին և 5ին (Հ. Տ.)։

ԲԱՐԻԶ, 4։ — Քէրէնէն մարտանաւը ռմբակոծեց Վիտաչ գիւղը (Տահոմէ) ապրիլ 29ին և 30ին, խնայելով Ֆրանսական գործատեղիներուն։ Ֆուրնիէ հրամանատարը վերջնագիր մը ղրկեց Տահոմէի թագաւորին, պահանջելով Ֆրանսացի գերիներն։ եթէ թագաւորը մերժէ, ռմբակոծումը պիտի վերսկսի մայիս 5ին։

—Թանի խօսքին նայելով, Մռէչս մարքիզը, Բրէվօ և ուրիշ մէկ քանի անիշխանականք արձակուեր են։ Մայիս 1ի քառասուն ցուցարարք տուգանքի կամ միամսեայ բանտարկութեան դատապարտուեցան։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 23 Ապրիլ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈՒԱՆԱԿԱԴՐՈՅ

3 ամիս Լիվորպուլ վրայ (Պանդրայի)		110
8 » » » (վճռագրեր)		109 3/8
8 » Բարիզի » (պանդրայի)		22 90
8 » » » (վճռագրեր)		22 97 1/2

Օսմանեան Գոնսոլիտէ

Երէկ երեկոյ գ.գ. (Մէս. Ի. Սէրի		20 18
Գործարանի գոյութիւնի վերջը	»	20 20
Բերայի մէջ	»	20 23
Առաւաւտուն բացուելուս	»	20 24
Կէս օրին	»	20 24

ԻՌԹԻԴԱՍԸ ՏԱՒԻԼԻ

Երէկ երեկոյ		54 18
Այս առաւօտ		54 18
Կէս օր		54 18

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՅ

Փոխառութիւն	A. Սէրի	40 1/4
»	B. »	25 1/4
»	C. »	20 27

ԲԱԺՆԵՑՄԱՆՔ

Սոխրեթ ժէնէրալ	Անգլ. Լիր	4 36
Քրէտիթ ժէնէրալ	Օսմ. »	9 20
Գանք տը Գոնս	» »	7 15
Սոս. Շանմ է վէլէոր	» »	4 56
Թրամուէյ	» »	188
Բուսֆէլի երկաթուղի	Ֆր.	77 4/8
Օսմանեան տը Բրէտրիթ	»	— —
Բասմանէաղի Լիմիթէտի	Գ. կ.	127

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՅ

Օսմանեան ոսկի	Ղրշ.	100
20 Ֆրանքոց	»	87 26
Անգլիական ոսկի	»	110 13
Խրներիալ	»	20 35
Բրէմիէ	»	51 15
Բուպլի թղթադրամ	»	7 98
» արծաթ	»	76
Մէճ. արծաթ (տարբ)	»	108 10
Վենետոց	»	108 20
Ջենովոց	»	108 10
Մոնթէալիք	»	100 10
Թուսֆիէ	»	11

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 3 Մայիս, ժամ 3 վայր 30 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	89 37 1/2
» 4 1/2 %. Գ. Գ.	106
Օսմանեան գոնսոլիտէ Սէրի Դ.	18 80
Օսմանեան երկաթուղի	75 62 1/2
» Ռէմիթի բաժնեթուղթք	250
Գանք Օթոման	577 50
Գրէտիթ Լիոնէ	720
Իտալական Ռանթ 5 %	94 95
Հիշնական 5 %	472
Բրեսիլիթ Թիւրք	503 75
Եգիպտական միացեալ	491 25
Գանք տը Բարի	797 50
Օսմ. մաքս. արժէթուղթ	443 87 1/2
Ռուէիզի ջրանցք	2315
Սպանիական պտուտքին	73 7/8
Զէջ Լիոնայի վրայ	25 14
Լոնտոն, 3 Մայիս, ժամ 6 վայր — երեկոյ	
Անգլ. գոնսոլիտ	97 15/16
Օսմ. » Սէրի Դ.	18 1/2
» » » Ա.	40 1/8
» » » Բ.	25 1/4
» » » Գ.	18 5/8
Փոխառութիւն 1877	101 3/4
Գանք Օթոման	12 11/16
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիչէ)	95 7/16
» առանձ. (բրիվիլէժիէ)	104 1/8
Ֆոյրա Սանթէ	84 3/4
Ֆոնտանիլ (փոխառ. Բոչիլ)	105 1/2
Հիշնական 5 %	93 1/2
Մոնտօրլ »	79 1/2
Իսպանական 1889	96 3/4
Փոխառութիւն Բարիզի վրայ	25 14
Վիէննա, 3 Մայիս, ժամ — վայր —	
Օսմանեան երկաթուղի	35 80
» Ռէմիթի բաժնեթուղթք	111 25
Փոխառութիւն Լոնտոնի վրայ	118 70
Պերլին, 3 Մայիս, ժամ — վայր —	
Փոխառութիւն Լոնտոնի վրայ	20 35
Բուպլ թղթադրամ	230
Օսմանեան երկաթուղի	80
Օսմանեան գոնսոլիտ Սէրի Դ.	18

ՄԻԱՑ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ՀԱՑՈՑ

Շնորհակալութեամբ կը ծանուցանենք թէ հետեւեալ նուիրատուութիւնք եղած են Հայոց Միացեալ Ընկերութեանց։

	Գրկ. Ոսկ.
Ս. Աստուածածնի տօնի առթիւ Ռոսսոյի մէջ հանգանակեալ	809 80
Ս. Խաչի տօնի առթիւ Սրմանալ մէջ հանգանակեալ	1183
Զմիւռնիոյ Պատ. Մասնաճիւղէն, 2 անգամն	3000
Ռոսսոյի Պատ. Մասնաճիւղէն	760.50
Տիգրանակերտի Պատ. Մասնաճիւղէն	540
Ասարպարի Պատ. Մասնաճիւղէն	476
Պէշիւքտերէի Պատ. Մասնաճիւղէն, 2 անգամն	235
Վիխէտի Հայ աւանդներէ, 2 անգամն	260
Բարիզիցւոյս Սպարթալեան Յովհ. Եփ-ի կտակած տարեկան տոկոսէն վասն 1889 տարւոյ	0. 0. 5 1/2
Զմիւռնիոյ ազգայիններէն Մեծ. Խիլիքեան Մեհրան եֆ. Ի՝ իրիշատակ և բարեյիշատակ բաղձանաց իւր հանգուցեալ մրեզբոր, Հաճի Յովհ. եֆ. Աւետիսեանի	0. 0. 20
Դարձեալ Մեծ. Խիլիքեան Մեհրան էֆենտի՝ իրիշատակ իւր հանգուցեալ կողակցին, Համեստասիլ Տիկին Թագուհի Մ. Խիլիքեանի	0. 0. 15
Նոյնպէս Զմիւռնիոյ ազգայիններէն Մեծ. Աւետիսեան Պահակ եֆ.-ի՝ իւր հանգուցեալ կողակցին իրիշատակ կտակած տարեկան նպաստն վասն 1889 տարւոյ	Դ.Կ. 200
Մեծ. Յովհ. եֆ. Յակոբեանի, տարեկան նուէր վասն 1889 տարւոյ	0. 0. 10
Զմիւռնիոյ ազգայիններէն Մեծ. Վարպետեան եղբարներէ տարեկան նուէր վասն 1890 տարւոյ	0. 0. 2
Մեծ. Լեւան էֆ. Կարագեանի՝ ի պաշտպանութիւն Մշոյ ս. Ներսիսեանց վարժարանի ազգատիպ տան մը, տարեկան նպաստ վասն 1890 տարւոյ	0. 0. 2
Մեծ. Տոր. Պարոնիկ էֆ. Մատթէոսեանի, տարեկան նուէր վասն 1890 տարւոյ	0. 0. 1
Մեծ. Գասպարիկ էֆ. Սերբրեանի տարեկան նուէր վասն 1890 տարւոյ	0. 0. 1
Մեծ. Տիգրան էֆ. Ուսմէեանի, տարեկան նուէր վասն 1890 տարւոյ	0. 0. 1
Մեծ. Կարապետ էֆ. Միլոշեանի, տարեկան նուէր վասն 1888 տարւոյ	0. 0. 1
Դարձեալ Մեծ. Կարապետ էֆ. Միլոշեանի, տարեկան նուէր վասն 1889 տարւոյ	0. 0. 1
Մեծ. Գրիգոր էֆ. Մաշխասեանի, Դ.Կ.	19.50

Ի դիմաց Հայոց Միաց. Ընկերութեան
Տնօրէն խորհրդոյ

Առաջնորդներ — Գ. ԶՕՀՐԱՊ — Ա. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ԶԱՅՆԱԿԱՆ ԷՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

Դիտաւորութիւն չունիմ ճառել երկարօրէն ձայնական երաժշտութեան ընծայած օգուտներուն վրայ։ Նպատակս է նախ համառօտիւ յիշատակել նորա մի քանի օգուտներն զոր կը վայելեն առաւելապէս նոքա որք ի մանկական տիոց ուսեր և ի գործ ածեր են զայն։ երկրորդ՝ հրաւիրել զազգայինս իմ յուսումն այն ազնիւ արուեստի որ մարդկութեան մտաց և և սրտի փառք բերող հիանալի հանճարներ արտադրեր է։

Ձայնական երաժշտութիւնը նուազարանականը կանխեց։ ազգեր՝ տակաւին ի խանձարուրս՝ երգելու պիտոյքն զդացին։ երգեցին մանաւանդ զԱստուած փառաւորելու համար։ Ձայնական երաժշտութիւնը նուիրագործուեցաւ յայնժամ և համարուեցաւ արուեստ աստուածային։ կ'երգէին մեհեաններու մէջ։ Ցետոյ Եբրայեցիք՝ հաւանականապէս եգիպտական երաժշտութեան նմանողութեամբ՝ երգեցին առաջի տապանակին։ Դաւիթ մարգարէ կ'երգէր եռանդեամբ յաղօթս իւր։ Լինէաս, Որիէաս համբաւաւոր հանգիսացան իւրեանց երգերով։ Հոմերոս՝ ալեւոր և կոյր՝ կ'երգէր իւր անմահ տաղերը։ Բարեպաշտ բանաստեղծք կ'երգեակայէին՝ ձայնական երաժշտութենէ յափշտակեալ՝ թէ դաւք հրեշտակաց կ'երգեն առաջի Աստուծոյ։ Ամենազգեր կ'ազօթէին և կ'ազօթեն տակաւին երգելով՝ գոգցես երգն համարելով արժանի բարբառ խօսելու համար առ Աստուած։

Հին ազգաց մէջ կային անտարակոյս կանոններ՝ թէպէտ անկատար՝ եղանակներն գրելու։ բայց թուի թէ այն արուեստը ընդհանրացած չէր և թէ յաճախ ատաուածային պաշտօնի նուիրելոց վերապահեալ էր։ Ցայսմանէ ի սակայն զի Հայոց մէջ առաւել ծաղկեալ էր ի հնումն և թէ մեհեաններէն դուրս, կ'երգէին մարդկային դէպքերու վրայ։ չորրորդ դարուն սկսան յաջորդել նմա մեր եկեղեցական եղանակները, որոց ծագման վրայ հրնախօսք չեն միաբանիր։ ոմանք կարծեն թէ մեր նախնի հայրապետք օրինակ առեր են յունական եկեղեցւոյ երգերը։ այլք, յորս Հ. Դաւանդ Ալիշան, կը համարին թէ մեր սրբազան եղանակները ծնունդ են լոկ հայկական հանճարի։ Ցոյնք և Հռոմայեցիք, առ որս ձայնականը և նուագարանին առաւել ծաղկեալ էին քան առ այլ ազգս, իւրեանց այրուբէնին տառերը կը գործածէին երգերը գրելու համար։ Այս գրութիւնը տեւեց մինչեւ մեռատանեերորդ դար։ մինչեւ այն ժամանակ Եւրոպացիք եկեղեցական երգերէն զատ այլ երաժշտութիւն չէին ճանաչեր։ Կը կարծուի թէ Պենեդիկտեան կրօնաւորը Կուիտօ կամ Կուի (1) նախ հնարած ըլլայ, 1023ին, այժմեան գրութիւնը՝ զոր յետագայք կատարելագործեցին։

Այնուհետեւ ձայնական երաժշտութիւնը հսկայաքայլ զարգացաւ։ բազմաթիւ հետեւողներ ունեցաւ և գրուց ի դարս այնքան տարածուեցաւ նորա ուսումը որ այսօր Եւրոպիոյ քաղաքակրթեալ ազգաց ամէն վարժարաններու մէջ ձայնական երաժշտութիւնը ստիպողական ուսմանց կարգն է անցեր։ Քաղաքիս մէջ իսկ օտար ազգաց վարժարաններն այս արուեստը կ'աւանդեն մանկանց։ ցաւալի է զի մեր ուսումնարաններու մէջ չեն հետեւիր այս բարի օրինակի։ Ձայնականին վայելած այս յարգը լոկ հայթայթած զուարճութեան կամ հեշտութեան համար չէ։ եթէ այս արուեստ այսօր դաստիարակութեան մի անհրաժեշտ մասն է համարուեր, պատճառն այս է զի ձայնը կը կանոնաւորէ, միտքը կը բարձրացուցնէ, ճաշակը կ'ուղղէ, սիրտը կ'ազնուացուցնէ, կը մխիթարէ, առողջարանական տեսակէտով ալ յոյժ օգտակար է նէն։

Ձայնական երաժշտութիւն ուսած անձը դաշնակաւոր ձայնիւ կը խօսի և բառերն բան իմաստի դիտէ շեշտել։ Հաշակաւորն Հռաքել կը դմայլեցուներ իւր բարբառով Բարիզու ժողովուրդը՝ մի դար առաջ։ այսօր՝ տիկին Սարա Պէրնարթ՝ առանց դուսան լինելու։ արժանացաւ «Էէ»-ի անուան։ Երեւելի պերճախօսք և քարոզիչ իւրեանց փառքը կը պարտին մասամբ իւրաքանչիւրեանց ձայնին դաշնակաւոր զօրութեան։ Ձայնական երաժշտութիւնը մարդկային մտաց անարժան ամէն անարգ խորհուրդները հայածելով՝ առաջի հոգւոյ նոր նոր աշխարհներ կը բանայ, յոր կը դեղերի բերկրութեամբ և՝ ի գարձին ասասնոր՝ իրը նոր այր՝ չուզեր և ոչ մի բառով եւ ոչ մի գործով մեղանչել իւր նոր գիտակցութեան դէմ։ Կը խորշի ի չարէն, կը սիրէ զարին։ սիրտը կը մտրմրի մարդկային աղէտից վրայ, կ'ընդլայնի, գոգցես կը խնդրէ ամենայն զամենայն աշխարհ։ Այս արուեստը, որպէս այլ ազնիւ արուեստք, կ'ուղղէ ճաշակը, կը լուսաւորէ զայն, վասն զի յար կը դիմէ առ գեղագոյնն, և այս գաղտնական կարողութիւն մեծ ազդեցութիւն կ'ունենայ ամէն հանգամանաց մէջ։ Իսկ միխիթարութեան մասին, արդէն փորձով գիտէք թէ երգը որքա՜ն սփոփանք կը շնորհէ։ օրշա՜փ առաւել հաս եթէ դուք անձամբ երգէք։ Դանէ մի քանի ժամ մարդ կը մոռնայ՝ որպէս ի քուն՝ այն ազգի ազգի վիշտերն ու հոգերը որ կը տառապեցուցնեն զմեզ և յետոյ սրտին վրայ հեշտական զովութիւն մը կը զգայ։ Նիւթական մասին նկատմամբ ընծայած օգուտն ալ անժխտելի է։ փորձեցէ՛ք, սակաւ մի երգեցէ՛ք։ կ'իմանաք խսկոյն զի առաւել դիւրութեամբ կը կատարուի շնչառութեան գործը և թէ ծանրութիւն մը վերցուեր է թոքերուն վրայէն։ Հաւանականաբար այս պատճառի համար է որ դուսաններէն բազումք զօրաւոր լանջք ունին։

Ուստի օրհնեա՛լ ըլլայ նա որ յղացաւ նախ «Փնար» ընկերութեան հաստատման խորհուրդը։ վերոյիշեալ նպատակութեանց շատին ծառայելով՝ ազգային երիտասարդաց հայթայթեց ախորժելի զբաղում՝ որ կը պահպանէ գնասա վնասակար զբօսանքներէ։ Բայց պէտք է այդ գովելի ձեռնարկն ամրացնելու ձայնականին ընկերակցութեամբ։ քանի որ արդէն երաժշտական հաստատութիւն մ'ունինք, դիւրին է ձայնական ճիւղ մ'ալ կարգել նորա քով։ Այս նպատակի հասնելու համար լրագիրներու մէջ հրաւէր կարդացի։ ձեռնարկեցի գումարել ձայն ունեցող երիտասարդները։ մինչեւ ցարդ բազումք արձանագրուեցան յօժարութեամբ։ բայց պահանջեալ թիւը տակաւին լրացած չէ։ ուստի կ'ապաւեմ դի չյապաղին այլ եւս և պատասխանեն հրաւէրիս։ եւ ես, հին դուսան, պիտի ընկերանամ նոցա և տակարացած ձայնս պիտի խառնեմ մեր եռանդուն երիտասարդաց առօրեայ և քաղցրալուր ձայնից։ եկէ՛ք, հայ եղբարք, երգե՛նք ի միասին յոգւոյս մեր մնաց՝ սրտի և ազգային բարեգործական հաստատութեանց։ Ե. Վ. Ա.

ՀՕՑԲ Ե՛ԱՄԵՐԻԿԱ

ՈՒՍԹԸՐ, 16 ապրիլ

Ամերիկայի հայոց առաջնորդ Արժ. Հայր Սարգսեան վերջապէս յաջողցաւ քաղաքիս պատուաւոր փողոցի մը (Լոչէլ կոչուած) մէջ 5100 քառակուսի ոտնաչափ տան տեղ մ' դնել՝ 1275 տօլարի, որուն համար 53 տօլարի չափ ալ ծախքեր տեղի ունենալով ընդ. ամենն 1328 տօլար ամբողջապէս վճարուելով գետինը արձանագրել տուին առ ժամանակեայ կերպով Նորին Արժանապատուութեան վրայ, որուն պաշտօնական մի մուրհակը վկայելով կը ծանուցանէ թէ սոյն տատգուածքի վրայ ոչ ինքն և ոչ իւր ժառանգորդք ամենեւին իրաւունք մը չունին և թէ գետինն՝ Էջմիածնայ կաթողիկոսութեան իրաւասութեան ներքեւ գրանուող Հայոց տատգուածքն է։

Սոյն գետնին վրայ մօտ օրեր պիտի սկսին մատուռ մը կառուցանել որուն յատակագիծին զբաղած է արդէն քաղաքիս ականաւոր ճարտարապետներէ Գ. Էրլ և որոյ շինութեան համար հինգ հազար տօլարի չափ ծախք կը հաշուուին։ Մատուռն երեք չորս խուց եւս պիտի ունենայ իրրեւ առաջնորդարան, նաեւ սրահ մը ուր «կաճառ Հայկականը» պիտի ընէ իւր նիստեր։ Ընդհանուր Հայոց մէջ ոգեւորութիւնը մեծ է, սոյն ձեռնարկի յաջող ելք մը ունենալու մասին ամէն գոհացութիւն ընել պատրաստ են ամէն դասակարգէ հայ եղբարք։ բայց մէկ քանիներէ ամէն անհատ առատօրէն և վեհանձնաբար կը վճարեն իրենց լումանները։

Մինչեւ ցարդ եկեղեցւոյ մը շինութեան հանգանակութիւնը մի միայն քաղաքիս և մնացեալ մէկ երկու տեղերէ եղած է։ իսկ այսօր կը մեկնի Սարրաճեան Հայր ուրիշ մեծ և նշանաւոր քաղաքներ՝ ուր ստուար թուով ազգայիներ կը բնակին՝ այցելել՝ որոցմէ անտարակոյս ենք թէ կլոր գումար մը հաւաքել պիտի յաջողի։ Առաջնորդ Հայր Սարրը չորս հինգ շաբաթի չափ բացակայ պիտի գտնուի քաղաքէս այդ պատճառաւ, և որովհետեւ Հայկական կաճառի տատնապետն ևս իւր առաջնորդութիւնը դարմանելու, նոյն ատեն բարեկամաց այցելելու մտօք կը մեկնի այսօր իսկ քաղաքէս ուղղակի Լիվրրուլ երթալու համար, ուրկէ ցամաքի ճամբով մինչեւ Մարսէյլ և Կ. Պոլիս պիտի երթայ, հետեւապէս իրացակայութեան ատեն՝ կաճառն իւր նիստերը պիտի դադրեցնէ երկու ամիսի չափ՝ 19 ամիս շարունակ ամէն կիրակի կէս օրէ ետք նիստ ընելէ վերջ, ուր երկու երեք հարիւր ազգայինք ներկայ գտնուելով, կ'օգտէին սուրբ բարոյական ազդեցութենէն։ Միացեալ Նահանգաց մէջ հայ կրօնի պաշտօնեայ մը ունենալու խնդիրը ցնորք մը կը նկատուէր շատերու՝ մինչեւ իսկ խորհուն անձանց ոմանց կողմանէ, իսկ ահա ինչպէս որ կ'երեւնայ, խորհուրդն ոչ թէ միայն իրականութիւն մը է այսօր, յոյժ պատուաբեր իրականութիւն յայս օտարաց և մերազնէից, այլ և, շնորհիւն Աստուծոյ և ազգայնոց, ահա մատրան շինութեան ևս կը ձեռնարկուի որ նոր գարդ մը պիտի ըլլայ ի մէջ 55ի չափ եկեղեցիներու։ Ո՞վ է այն Հայն որ չպիտի հրճուի տեսնելով կամ լսելով անուանի կարծուած հայ դաղթականութեան մը ըրած այս յառաջդիմութիւնն որ մեծ յոյսեր կուտայ ապագային, ազգային թէ կրօնական տեսակէտով։

Մ. Ց. ԹՈՓՀԱՆԷԼԵԱՆ

(1) Կուիտօ ծնաւ 995ին յԱրէզցոյ։ նորա թոգած երկասիրութիւնք յաղագս երաժշտութեան տպագրուեցան (3 հատոր) 1784ին ի Կրենոպլ։ Մահուան թուականը յայտնի չէ։

ԳՐԻԳՈՐ ՇԷՐՊԷԹԵԱՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Վիպական յատանմաբուժական վարժարանէն Փարիզու

Պատիւ ունի ծանուցանել Ցարգոյ հասարակութեան՝ որ իրեն դիմող հիւանդները կ'ընդունի ամէն օր կէս օրէն յետոյ, Բէր-, Բլաս տը Թէ-ռնէլ, Թիւնէլի հիւղ դիմացը, Բաւած տը Թիւնէլի մէջ։

419 6—6

ՏՈՒԹՈՐ Կ. ՆԱԶԱՐԷԹԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ Մագըր-գիւղի մէջ հիւանդ ընդունելէ զատ, հիւանդներ կ'ընդունի նաեւ երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը ժամ 7 էն 9, ըստ Թրքաց, Սամաթիա Մեծ Փողոց Թիւ 339, նոր հաստատած այցելութեան Սենեակն։

Նոյնպէս երկուշաբթի օրերը, դարձեալ վերոյիշեալ ժամերուն, Սամաթիա Քրիստեան Դեղարանը կը գտնուի, իրեն դիմող ազգաստ հիւանդները ձրիաբար դարմանելու։ 420

ՏՕՔԹՈՐ Գ. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

Ակիւտարէն փոխադրուած է ի Բերա Պէշիքթաշ փողոց Թիւ 9։

Երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը կէս օրէն վերջ իւր բնակարանը կ'ընդունի հիւանդներն և երեքշաբթի օրեր ձրիաբար կը դարմանէ ազգաստները։ 47

ՏՕՔԹ. Ա. ՔՈՍԱՆՍ ՏԷ ԲԱՑԹԻՐ

Բժիշկ, վիրաբոյժ և մանկաբարձ, վերկայեալ Ամերիտամի համալսարանէն, հաստատուած է ի Բերա, Եէնի-Զարշի փողոց, Թիւ 80։ Հիւանդները կ'ընդունի միջօրէի ժամ 1 էն 2, ըստ Եւրոպացւոց։ երեքշաբթի և ուրբաթ օրերը ձրիաբար կը դարմանէ հիւանդները։ 54

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐ ԸՆԹԱՑՔ

ԳԱՂՂԻԱԲԻՆԻ Ի ՀԱՅ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՌՕՏ Բ

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՒԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

"ՖԻՆԻՔՍ"

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՒՑԹ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1.000,000

Հիմնեալ ի Լընտըն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւելքան մի դար յառաջ, ասոկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրերը Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 16,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի ձնասուց համար։

6

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական՝ կոպ ուած, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոց, որք ունիմք լիապօր իշխանութիւն կարդադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած ձեռանէրն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. միակ գործակալք ի Պոլիս և ի Շրջակայս
Թիւ 12, Սանտալճը խան, Գալաթիա, Աստրիական Թղթատան վերեւ։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԳ եւ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ ֆռանք 8.000.000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1889 » 5.604.722
Տարեկան հասոյթ » » » 12.773.779

Ընկերութիւնս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՐԱՆԿՖՕՐԹՈՒԱԶ

ԾՈՎԱՑԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆռանք 6.250.000 Պահեստի դրամ ֆռանք 1.270.300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ չոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և գրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Սոյն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է Եւրոպեան 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100.000.000 ֆռանք

Լիազօր ներկայացուցիչ համայն Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ—Գաբու, Անանիատիս խան. 11

ՄԱՆՕԹ—Տեառք Ներքսէեան Հայր և Որդի, Ընկերութեանցս Գալոյ դրամատէրերք, լիակատար ՎԱՐԿ ու ՀՐԱՀԱՆԳ ընդունած են վճարելու անմիջապէս այն ամէն գնաս, որոյ հաշիւը հաստատուած է և վաւերացեալ Ընդհ. Գործակալութենէն.

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՈՑԺ

Պիտի գտնեն ծերք, երիտասարդք եւ տղայք՝ եթէ միշտ գործածեն Տոքթ. Ռիճէսի Մնուցիչ Հիւթը

Այս պատրաստութիւնն խտացուած գազալ մը, կէս գուտի չրի մէջ լուծուելով, յաւուր կը տրէր տաքուկ եւ մնուցիչ ըմպելի մը, որ կը գիւրացնէ մարսողութիւնը, զարմանալի կերպիւ կ'ամրացնէ մանուկներն և առողջ, զօրաւոր և հիւանդկոտ կրնէ զանոնք։

Մանկանց համար գործածութեան եղանակ՝

Չ. Ռիճէսի Մնուցիչ Հիւթէն խտացուած գազալ մը, փոքր քանակութեամբ թարմ չրի կամ կաթի մէջ լուծուելով, յաւուր կը տրէր մանուկ մը օրուն վրայ պէտք է աւելցնել 9) օրամ եռացուց չուր կամ կաթ, հոգ տանելով խառնելու մինչեւ որ եռայ։ Կարելի է զայն գործածել նաեւ ծծակի մէջ։

Ամենաշատ գուսուած է այն մայրերուն համար որոնք քիչ կաթ ունին կամ բնաւ չունին

Դեղագիրներն կը խնդրուի լաւ որոշել թէ պուկինն թէ մորը համար է։

Լիթէ կ'ուզէք որ ձեր տղաքներն առողջ և քաջակազմ ըլլան, հարցուցէք Ջր Ռիճէսի Մնուցիչ Հիւթն որ կը գտնուի գործակալներն քով։ ԷՄՈՒՆԷԼ ԳԱՐՈՒՆԱՆ

Պոլսոյթիա, Գալաթա պահակամոցին քով թիւ 95 և 97 69

ՈՉ ԵՒ ՍԿԱՐՈՒԹԻՒՆ — ՈՉ ԵՒԹ ԱՐԵԱՆ ՆՈՒԱՋՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՍԻԱԼ—ՊՈՏԷՆԻ ԵՐԿԱԹ 89

Այս բաղադրութիւն մեծագոյն յաջողութեամբ կը յանձնարարուի Ցրանոսալի գլխաւոր բժիշկներէն, որք, յեւ գործածութեան, նախանձեցան համարած են զայն միւս երկաթախառն պատրաստութիւններէն։

Այս եղէ՝ լաւ՝ նոյն նոյն յեղ ներս, դեռ շիւրութիւնդ կ'առնուն կիրեր և հանդիրեր

Պնդութիւն չի տար, ատամքը չի գրգռեր, սիրտերը չի սեղներ։

Կեդրոնատեղի՝ ԾԱՆՆԻ ԵՒ ԺՈՐՏԱՆ, 1, Կամուրջի հրապարակ, Պոլիս

ՕԲՐՕԿՐԷ

ԱՌԱՋԻՆ ԳՐԻՆԱՐԱՆԸ դրանց, պատուհաններու, փեղկերու, կտոնիէ քառէ տախտակամածներու, քանոնէներու եւ այլ առտղնագործական շինուածեանց

ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՏԷՐ

ՌՈՒԲԻՆ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ՊԷՅԵՐԲԱԶ, ԱԶԻԶԻՅԷ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 21, 22, 23

Այս գործարանի մէջ կը պատրաստուին կանոնաւոր ու կարծր չոր փայտերէ ամէն տեսակ շինութիւնք թէ՝ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ։ Նոյնպէս զօրանոցներու, հիւանդանոցներու, վարժարանաց և խանութներու ներքին ու արտաքին ատաղձեայ ամէն տեսակ զարդարանքներն, ինչպէս նաեւ մեքենայով կատարուելիք ամէն տեսակ ատաղձեայ գործեր։ Դաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք եւս կ'ընդունուին։

Այս գործարան կը պատրաստուի նաեւ սատափէ, դռներէ և քանդակեալ զարդու կարասիներ, չարժուն շէֆ տեղիներ, բարամբաւոր մեծ սանդուղներ և մեծ փողոցի դռներ։

Սոյն գործարանը դիմագրի մեծապէս գոհ պիտի ըլլան, որովհետեւ յիշեալ գործարանը մեքենայներու շնորհիւ մեծ դիւրութիւններ ունի։

ԱՐԱՓ, ԱԺԱՆ, ԽՆԱՄՈՎ ԳՈՐԾ 319

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՑԺ—ԿԱՐՈՎ

ՏՈՔԹՈՐ ԼԱԼՈՐԻ —Ա՛ԵՐՔԻՆ քան և հիգ տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս գեղը ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱՒ ԴԱՐՄԱՆՆ է որ մէնչեւ ցարդ գտնուած է, կատարելապէս բաժնելու համար ուղեղի հիւանդութիւններն, անդամալուծութիւն, քնաստութիւն, զառանցանք, առանձան կարգալութեան վազասէս կորուստ, եւ առանձան դիմերու կորուստն յառաջ եկած ամէն գործարանական խանգարում։

Կը բուժէ գիտուարամարսութիւնը, ջղային եւ արտի հիւանդութիւնները, լեարդի եւ երիկամանց հիւանդութիւններ, արեան չրջանի բոլոր խանգարումները։ Ընդհանուր հիւանդութիւնն եւ ապառու�ը. կէ կանգնուն կենսական դիմերու ուն է կորուստ որ յառաջ եկած է ուն է պատճառէ։

Ջղային տկարութեան եւ ասոր հետեւանաց մէջ այս գեղին ազդեցութիւնն անմոլորելի եւ մեծագոյն է։ Մեծամեծութեան զգացումներն եւ սիրտերնիս կ'ամրանան ճշմարտապէս հրաշալի արագութեամբ մը։

ՏՈՔԹՈՐ ԼԱԼՈՐԻ ՖՈՍՖՈՐԻՆԸ ջղային հիւթ եւ ուղեղային գոյացութիւն կ'ուտեցնէ, արեան մէջ մեծամեծելով կենսական նիւթերուն տարրը, ֆոսֆորն, որ ուղեղին կեղրոնական ճշմարիտ գոյացութիւնն է։ Առանձան կարգալը կը կենդանացուցէ մարդկային ամբողջ գրութեան մէջ, մարմնին եւ մարդին տալով հաւատք եւ առողջ առողջութիւն մը, այնպէս որ կարելի է բոլոր պարսաւանութիւնները կատարել վստահութեամբ եւ գոհունակութեամբ։ Աւելորդ չեմ, կը զլե եւ կը մոխացնէ արիւնն եւ նոր առողջութիւն մ՝ ,ուտոյ ուղեղին, ջղային գրութեան եւ մկանանց։ Իւր վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեսնուի գոր ծածուած առաջին օրէն իսկ։ Ջղային գրութեան եւ մտաւորական կարողութեանց նշանաւոր յաւելումներ։ Մարդագրութիւնը վերանորոգուած է։ Աւելորդակը հրաշալի կերպով կ'ուտեցնէ։ Ազեռաց պաշտանը կանանաւորապէս կը կատարուի։ Փոքր կը լլնի հանդարտ եւ կազդուրիչ։ Դիմագրը կ'սկսի լենալ, շրթունքը կը գունաւորուին, աչքերը լաղան կը լլնին, մարմնի պայծառ եւ առողջ գոյն մը կ'առնու, մազերը այլ կ'սանան։

Զգուշացէք սոսր նմանութիւններէն։ Տոքթոր Լալորի Ճշմարիտ Ֆոսֆորինը պարունակեալ է մեծ շիշերուն մէջ որոց բրիտանական կնիքն ունի գրոյցը կը կրնան սա բառերով Dr. Lalors' Phosphodyne, London, England գրան փարագրուած։ Այս գեղին ունեցած յաջողութիւնն յառաջ բերած բազմաթիւ վաճառքներ եւ ՊՈՍԱԿԱՆ կեղծիք։

Մեծագոյնակ եւ փոքր-քանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ Ներկայացուցչին քով։

65 Մ. ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ ԳԱՐՈՒՆԱՆ

Եգիպտական Ընդհանուր մթերանոց, Վ.ոյվասս, պահակամոցին քով, կայսրան Թրամուէյէն, 95 եւ 97։

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՈՑԺ

Պիտի գտնեն ծերք, երիտասարդք եւ տղայք՝ եթէ միշտ գործածեն Տոքթ. Ռիճէսի Մնուցիչ Հիւթը

Այս պատրաստութիւնն խտացուած գազալ մը, կէս գուտի չրի մէջ լուծուելով, յաւուր կը տրէր տաքուկ եւ մնուցիչ ըմպելի մը, որ կը գիւրացնէ մարսողութիւնը, զարմանալի կերպիւ կ'ամրացնէ մանուկներն և առողջ, զօրաւոր և հիւանդկոտ կրնէ զանոնք։

Մանկանց համար գործածութեան եղանակ՝

Չ. Ռիճէսի Մնուցիչ Հիւթէն խտացուած գազալ մը, փոքր քանակութեամբ թարմ չրի կամ կաթի մէջ լուծուելով, յաւուր կը տրէր մանուկ մը օրուն վրայ պէտք է աւելցնել 9) օրամ եռացուց չուր կամ կաթ, հոգ տանելով խառնելու մինչեւ որ եռայ։ Կարելի է զայն գործածել նաեւ ծծակի մէջ։

Ամենաշատ գուսուած է այն մայրերուն համար որոնք քիչ կաթ ունին կամ բնաւ չունին

Դեղագիրներն կը խնդրուի լաւ որոշել թէ պուկինն թէ մորը համար է։

Լիթէ կ'ուզէք որ ձեր տղաքներն առողջ և քաջակազմ ըլլան, հարցուցէք Ջր Ռիճէսի Մնուցիչ Հիւթն որ կը գտնուի գործակալներն քով։ ԷՄՈՒՆԷԼ ԳԱՐՈՒՆԱՆ

Պոլսոյթիա, Գալաթա պահակամոցին քով թիւ 95 և 97 69

ՄՈԳԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

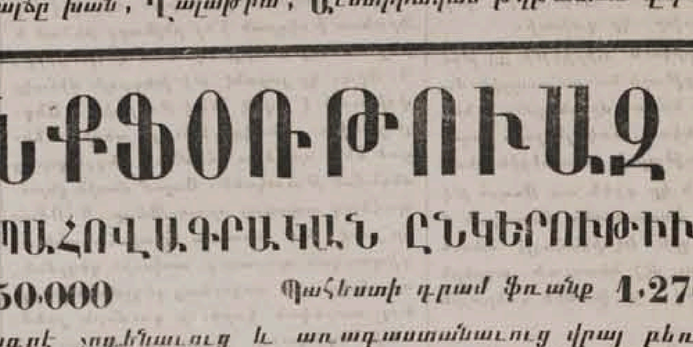

Նոր գիւտ մաքրուն գոյնը փոխելու համար մեր երկու անգամն, առանց ուրիշ նիթի գործածութեան կամ լուացքի։

ՇԱԳԱՆԱԿԱԳՈՅՆ ԿԱՄ ՐՈՆԱԿԱՆ ԿԱՏԱՐԵԱԼ, ԱՍԻԻ

Բազկացեալ միայն արմատներու և խոտերու հիւթէ։ Ոչինչ կամ կարմիր մազերն անմիջապէս կը փոխուին պայծառ շագանակագոյն կամ թանձր սեւի։

Փորձը ցոյց տուած է թէ այս ներկն ամբողջի գերազանց է։ Նմանօրինակ ուրիշ պատրաստութիւններէ։ Լաւ առաւելութիւնն է մազերուն ամէնն բնական երեւցիլը տալ և ամէնն ուշագիր գիտցող է գերեւ հանել։ Կը կատարուի հերաց ամենամ, գլուխը կը մաքրի, թեփը կ'անհետացնէ և նոր դիմ կուտայ մազային մարթին։ Ուշադրութեամբ կարդալ

ԳՈՐԾԱՌՈՒՄԱՆ ԵՂԱՆԱԿԸ

Արուակն երկրնել գործածելի առաջ և փոքր քանակութեամբ հեղուկէն դնել, սկսառաւակի մը մէջ, յետոյ բարակ պարկ սանդարով մը կամ՝ այդ հեղուկին մէջ թրջած սպունգով մը թեթեւ կերպով մաքրած վրայ անցունել զայն, այնպէս որ ամբողջ մազերը թրջին։ Ապա գլուխը բաց պահել մինչեւ որ հեղուկը չոգանայ։ Բայց մազերը մէկ չրլլալով, ոմանք մէկ երկու գործածութեան պէտք ունին, պլլոց համար մէկ անգամ բաւ է։ Լիթէ մէկ երկու անգամէն աւելի գործածուի, գոյն աւելի թուխ կ'ելլայ։ Անգամ մը որ ուզուած գոյնը ձեռք բերուած է, զայն տարիներով պահելու համար կը բաւէ երբեք չտալ շաբաթն անգամ մը հեղուկին գործածելը։ Գոյն եղանակը գործածելու է մարուքին և պեխերուն համար։ Պէտք չկայ գլուխը լուալ, գործածութենէն առաջ կամ եւրբը։ Միասն դեմքն և ձեռները լուալ ի գոյութիւն։

Գոյն. Լիթէ ուզուած գոյնը ձեռք չբերուի մէկ երկու գործածութենէն եւրբ, գլուխը լուալու է քիչ մը սպրեալով. ապա գլխուն քսելու է այդ ներկին մէջ թեթեւապէս թրջած սպունգ մը, և ուզուած աստիճանի գոյնը ստանալ կրնայ անմիջապէս։

ԿԵՂԵՑԻԿ ԷՆ ՁԳՈՒՇԱՎԱԼ

Միակ կեդրոնատեղի ԷՄՈՒՆԷԼ ԳԱՐՈՒՆԱՆ, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Վ.ոյվասս, Պահակամոցին քով, կայսրան Գալաթիա Շիշլիի Թրամուէյէն, թիւ 95 և 97, Գալաթիա։ 61

ԳԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱՋԵԱՆ

211 - Կ. ՊՈԼԻՍ ՄԱՀՄՈՒՏ ՓԱՇԱ 211

Պատիւ ունի ծանուցանել իւր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ, իւր խանութին մէջ կը պատրաստուին թէ՝ արանց և թէ կանանց յատուկ ամէն տեսակ գեղեցիկ կոշիկներ Ֆրանսական նիւթերով և Ֆրանսայէ բերուած վերջին նորաձեւութեանց համապատասխանող օրինակներու համաձայն։

Պատրաստուած կոշիկները հեռաւոր վերջին գներով կը վաճառուին։

Գոթին Կալոշ	ԴՐ. 95	Պալատական Կալոշ	ԴՐ. 45
Գոթին	» 67	Կանանց մուճակ	» 40
Մոյկ	» 150	Կանանց սկարբին	» 45
Սկարբին	» 52		291

Վ ԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԳԱՌԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԱՌՄՊԻԼԻԿԻ

Գալաթիա Պէյօլիք Միլլէթ խան, միջազգային թղթատարատան վրայի յարկը

Այս նշանաւոր գործատունն, որ արժանաւոր համբաւ մի ստացած է ի մեզ, այս ձմրան եղանակին առթիւ իւր վաճառքներու քանակութեան վրայ յաւելում մի կ'ընէ, որ արդէն բազմաթիւ է Ֆրանսական, Անգլիական, Գերմանական եւ Պէլճիական ընկերներու զանազան տեսակներով։

Հետեւապէս իւր բազմ գործարանին ապրանքներուն վրայ որք են՝ օժտի համար ամէն տեսակ ճոխամակերներ, բանուածք, կիսագլխոցք, քալիքս, քորսէ, թաշկինակ, սեղանի պիտոյք, շապիկ, շապկընկեր, ատամանք, Ֆլանել կոմանց օրիորդաց և փոքր աղջկանց համար զարդարանքներ, առել ցած է ուրիշ տեսակ ամենայն նիւթեր բոլորն ալ ընտիր տեսակի։

Հասարակաց զարմանքը կը գրաւէ մանաւանդ այն վայելուչ և գանազան տեսակ վերարկուներն և մաքրիչներն կանանց սրիտոյց և ազատոյց, որք բոլորն ալ վերջին նորաձեւութեան համեմատ մաշակով ու շքեղութեամբ յօրինեալ են։

Յաւելում մի ըրած է նաեւ ապագրուած զգեստներու պատրաստութեան նորաձեւութեան վրայ որ արդէն մոխ է ստիրան, և իւր ընդարձակ արհեստանոցին շնորհիւ կրնայ կատարելապէս գոհացնել բոլոր իւր յաճախորդները նոյնս ճաշակին ու բազմանոց համեմատ ի գործ դնելով ինչ որ ապրարդրն։ Նը գտնուի նաեւ մինչեւ 16 տարեկան ազատոյց համար ամէն տեսակ զգեստներ բոլորներ իսկ չափաւոր գներով։ Կը ծախուին մեծ եւ փոքր քանակութեամբ

ՍԱԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ՉԱՆՑ 101

ԽԱՐԻՍԽ

ԿԵՆԱՑ եւ ԵԿԱՄՏԻՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հաստատեալ 1858 ին

1887 Դեկտեմբեր 31ին երաշխաւորեալ հասոյթն էր Ֆր. 86.699.951.29
Ամրագրութիւն ապահովեալ գումարաց » 408.448.921.35
Ապահովագրել տուող անձինք մասնաւոր պարագային մէջ տարեկան բաժիններն % 25 չափ կ'ընեն։
Ապահովագրել տուող անձինք կենաց պարագային մէջ ապահովագրեալ դրամագլուխներն մինչեւ 41 ½ % չափ կ'ընեն։

ԽԱՐԻՍԽ ընկերութեան կատարած գլխաւոր գործողութիւնք են.

Ա. Ապահովագրութիւն մանուան պարագային մէջ։ Օրինակ.

35 տարեկան անձ մը 29.70 Ֆրանքի տարեկան բաժին մը կը վճարէ իւր ժառանգորդաց ապահովելու համար 10.000 Ֆրանքի գրամագլուխ մը, վճարելի իւր մահուանէն յետոյ և սա իրեն իրաւունք կուտայ շահուց մասնակցիլ իւր ապրած միջոցին։

Բ. Ապահովագրութիւն կենաց պարագային մէջ (Օժիտք) Օրինակ.

Մէկ տարեկան եղած մէջտեղն ապահովագրեալ ազգ մը քսան տարի յետոյ 10.000 Ֆրանքի դրամագլուխ մը պիտի առնայ, առնէ զատ պիտի մասնակցի Ընկերութեան 85 % շահուց 320.30 Ֆրանք տարեկան բաժնոյն փոխարէն։

Մանկանց օժտի համար ապահովագրելոց շահուց մասն եղած է վերջին երեք տարիներուն համար 37 %, 31.12 % և 41 ½ %։ Այսպէս ապահովագրեալ 1000 Ֆրանքին վրայ, 415 Ֆրանքի շահաբաժին ստացած են վերջին բաշխումէն։

Ջնջին մ'ցանակի մը միջոցաւ կարելի է երաշխաւորել նաեւ վճարուած գումարներ, եթէ մահ պատահի։

Տեղեկութեանց համար դիմել առ ընդհ. Գործակատարն Գ. ԼԻՕՆԷԼ ԳՈՆԶԻ։

Գրասենեակք. Թիւնէլի հրապարակ, տուն Մայէրի, երկրորդ յարկ

Ընկերութեան տեղապահն է Գ. Ս. ԱՅԼԷՐ 26

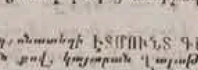

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ուղ. Գրոյ Երկ. Ամիսը կը բերէ Լիվերբուլ և Ամերիկայ Դէպ

Անուանք	Թուոյ	Անուանք	Թուոյ
Ամերիկա	7718	Դանգլիոնիա	4841
Եդրոպիա	7715	Պոմէրանիա	4535
Լիվրպուլ	7391	Սամարիա	2574
Ուրանիա	7268	Մարաթոն	2103
Բալտիկա	5587	Ալպս	2393
Սկոթլանտիա	55.7	Սարակոսա	2166
Կալիբիա	4809	Թորինիա	2246
Սիրիա	4557	Բալտիկա	2144
Ալէբբա	2143	Բրիտանիա	1899
Գլասգոյ	1876	Մարգարէ	1855
Ներպուլ	1614		

Գիշերը չոգենաւը, նաւապետ Ցիլնուիք, Օտեսայէն դառնալով մայիս 6ին, ուղղակի Լիվերբուլ պիտի ուղեւորի անմիջապէս։

Մարդիս չոգենաւը, նաւապետ Մակֆէյնս, Լիվերբուլէն ասա կ'սպասուի մայիս 9ին։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ Էրգենդրոր
Thomas C. Joly
Թիւ 1, Գիւշիւք Հալիլ փաշա խան, Գալաթիա
196

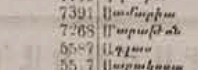

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ եւ ՄԱՐՍԻԼԻԱՆ

Ն. ԲԱՔԻ եւ ԸՆԿ.

Մարսէյլ և Բոմբէյ դէպ՝ կանոնաւորապէս

Սամսան, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ չոգենաւն է Մարսիլիա որ ապրիլ 30ին Մարսիլիայէն և մայիս 7ին կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ չոգենաւն է Անգլիա որ պիտի մեկնի մայիս 6ին։

Բարիզ Լիան Մարսիլիոյ երկաթուղեայ ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,

Ա. կարգ 300 Ֆրանք
Բ. » 220 »

Ուղեւորի և արտի ապահովագրութիւն

Նաւագնացի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹՈՄՈՔ ԲԸՇՈՒԼ
Թիւ 17-18 Գիւշիւք Միւլէք
371 Մոմճանէ փողոց, Թիւ 14

ԼՈԶԷՐ ԵԱՆՈՒՍ ԴՈՒՆԱՀԱՄ ԱԶԳԻՒՐ

Մ-ԷՐ-ԳԻ-Ն ԲԻՆԻՆ ԸՐՈՅ ԼՈ-ՊԷՅՆԸ
ԱՐՔԷ Ե-ՆԳ-ՀԵՂ ՍՂԹԵՑ-ՐԷՆ. ԳԻ-ՐԷ ՀԵ-Ի

Պէտք է փնտռել տիրոջը բուն անունն և ստորագրութիւնն, ի Գուստարէլիք, ԼՈԶԷՐ ԵԱՆՈՒՍ.

Կը ծախուի ամէն դեղատանց մէջ։ Թուրքիոյ համար ներկայացուցիչն է Ժ. Վ.ԻԴԻՈՐ, Գալաթիա, Իզմիրլի Օղլու խան, Կ. 413 5—6

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՔ

Սբ-Ն-Ի-Ա-Ի-Ա-Ի-Ա, Կ. Գալաթա Ե Օսմանլի Գիւղ

ԹՈՄԱՍՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔԼԻՔ

Անուանք	Թուոյ	Անուանք	Թուոյ	Անուանք	Թուոյ
Ալպսոս	2000	Գլասգոնիկ	1600	Բալէրմոս	3200
Ամէլիա	3000	Կալիֆէ	5500	Բանանէր	1700
Աբոլլո	5500	Կիդանս	2200	Բլաքէ	1500
Արկտ	1300	Կոզբ	1.00	Բոլշ	1000
Արիսոգ	4000	Կրոնոս	2200	Գուլիգ	2800
Պասանս	3000	Հերս	2000	Դիալիգ	4400
Պորտոսիս	2200	Հիտալկ	3000	Լինտլդ	3200
Պլատ	2000	Հինտու	7000	Լոյլ	3000
Պրիֆիլ	8800	Հուսիկեր	1200	Ռամէ	3500
Գէլբ	2600	Օլյակ	5000	Լոզարիս	3500
Գալիբաս	2500	Ձիուն	2300	Պալերմս	4000
Գամէ	2100	Փէլաս	2000	Սանդիակ	8200
Գաբգ	2000	Քալիրնս	4200	Սարֆիս	2000
Գոմն	2700	Քալնս	2200	Սէլիմ	2000
Զիրակ	5000	Լէս	1000	Սարենաս	4300
Դիլ	4000	Լերանիս	4500	Թ. Ուիլիամ	3000
Գալորաս	8400	Լիվրիս	3000	Թուրս	1200
Տիգ	2500	Մայմ	1500	Թրիաս	2800
Տամնս	1800	Մարէնիկ	4300	Թարրիաս	900
Տուրս	4100	Մարգեզիլ	6500	Ուրգանս	5000
Տրաբ	2600	Միլ	2000	Վալիուրիս	5000
Տրանսիտ	1100	Մարինս	3100	Եէս	3600
Էլսորաս	3000	Նիլ	2000	Զէպրա	1000
Էլիզիրիս	3200	Ոլլանս	3000	Տիֆանդրա	200
Էրմէս	2600	Սիթէլլա	5000	Զիմոս	200
Ֆարգան	800	Դրանս	4.00	Զէրբ	140
Ֆէրս	1700	Ոգդ	2000	Մարգիթ	120
Լիմիրլրն Մանարք					8000
Սրբիկրն Մանարք					8000
Լիդիրն Մանարք					8100

Տրուած չոգենաւը, նաւապետ Մարլէ։ Մեկնումը վաճառքով Հալէպն ասա հասաւ։ Ուղեւորներու համար տեղ դեռ կ'ընծայուի

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ եւ ԻՒՅՈ
Գրասենեակ
Թիւ 17-18, Գիւշիւք Միւլէք
156 խան, Գալաթիա

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊՈՂՈՍԻ ԼՐԱԳՐՈՑ